

Doc.nr.	ID	Datum	Naam	Beoordeling	Weigeringsgrond	Toelichting	Publieke Link
0001	12820253	08/11/2016 09:50:46	Memo LMO RSI advies Beninning op interlandelijke adoptie 8 november 2016.docx	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0002	12820251	10/11/2016 08:33:09	FW RSI rapport LMO.msg	Deels Openbaar	5.1.2e		
0003	12820250	17/05/2017 17:00:03	FW Stukken tbv publicatie Positionpaper herijkingouderschap.msg	Deels Openbaar	5.1.2e		
0004	12820271	17/05/2017 09:54:55	Memo LD bij positiopaper RvdK over onderwerpen herijking ouderschap.docx	Deels Openbaar	5.1.2e		
0005	12820276	17/05/2017 10:12:18	Intranet Oplegmemo bij positiopaper RvdK HO.docx	Deels Openbaar	5.1.2e		
0006	12820255	26/04/2018 12:08:00	Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 26 april 2018 def.msg	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0007	12820272	26/04/2018 12:02:03	Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 26 april 2018.pptx	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0008	12820274	26/04/2018 11:12:18	Handout RvdK draagmoederschap en vondelingen 26 april 2018.docx	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0009	12820249	13/07/2018 11:27:13	.msg	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0010	12820273	17/01/2024 06:42:34	Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 10 juli 2018.pptx	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0011	12820275	10/07/2018 08:31:23	Handout RvdK draagmoederschap en vondelingen 10 juli 2018.docx	Niet Openbaar		Duplicaat van ID 12820274.	
0012	12820248	05/02/2019 17:30:28	Draagmoederschap.docx	Deels Openbaar	buiten verzoek		
0013	12820028	18/10/2019 15:02:58	RE Stand van zaken regeling draagmoederschap en deelgezag .msg	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0014	12820083	18/10/2019 15:02:58	Factsheet regeling draagmoederschap 15 okt 2019 opm RvdK.docx	Niet Openbaar		Duplicaat van ID 12820235.	
0015	12820023	03/02/2020 14:27:02	Fwd reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap jan 2020.msg	Deels Openbaar	5.1.2e		
0016	12820020	26/02/2020 16:14:03	FW Reactie RvdK op wetsvoorstel Kind draagmoederschap en afstamming.msg	Deels Openbaar	5.1.2e		
0017	12820084	25/02/2020 15:40:45	Reactie RvdK op Concept MvT voorstel kind draagmoederschap en afstamming.docx	Niet Openbaar		Duplicaat van ID 12820236.	
0018	12820085	26/02/2020 16:09:40	Gescand vanaf een MFP.PDF	Niet Openbaar		Duplicaat van ID 12820018.	
0019	12820018	27/02/2020 16:07:08	Brief RvdK 26 februari 2020.PDF	Deels Openbaar	5.1.2e		
0020	12820025	16/10/2020 13:20:38	RE Laatste versie voorstel draagmoederschap.msg	Deels Openbaar	5.1.2e		
0021	12820017	25/08/2023 11:26:16	6. definitief gespreksverslag RvdK en [redacted].pdf 20221122 - [redacted] - wetsvoorstel	Reeds Openbaar		Zie Woo-besluit van 16 mei 2023, doc. nr. 0753.	https://www.rijksoverheid.nl/documenten/woo-besluiten/2023/05/16/besluit-op-woo-verzoek-met-betrekking-tot-het-rapport-commissie-onderzoek-interlandelijke-adoptie
0022	12820016	24/11/2023 11:57:54	DM.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e		
0023	12820032	28/11/2023 09:29:14	Reactie aan RvdK door JenV 4-4-2023.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e		
0024	12820059	28/11/2023 10:25:06	object0001.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e, buiten verzoek		
0025	12820058	28/11/2023 10:29:14	object0001.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e	Worden artikelen genoemd, waarvan één uit 2008 die uiteindelijk niet is geplaatst.	
0026	12820113	28/11/2023 10:29:14	object0001.pdf	Niet Openbaar	buiten verzoek		
0027	12820115	28/11/2023 10:29:14	object0002.docx	Niet Openbaar	buiten verzoek		
0028	12820116	28/11/2023 10:29:14	object0003.doc	Niet Openbaar	buiten verzoek		
0029	12820235	09/01/2024 14:40:14	Factsheet regeling draagmoederschap 15 okt 2019 opm RvdK .pdf.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e		
0030	12820236	09/01/2024 14:43:38	Reactie RvdK op Concept MvT voorstel kind draagmoederschap en afstamming .pdf.pdf	Niet Openbaar	5.1.2i, 5.2	Concept. Link naar het definitieve stuk bij publieke link.	https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel:36390
0031	12820470	02/02/2022 01:00:00	Outline powerpointpresentatie .pdf.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e		
0032	12820477	17/05/2017 02:00:00	Position paper RvdK herijking ouderschap versie 16 mei.pdf	Deels Openbaar	5.1.2e		
0033	156480563	05/02/2024 09:32:45	Spreektekst voor Rondetafeloverleg Interlandelijke adoptie versie 18 mei.docx	Openbaar			

LMO

De RvdK en het RSJ advies Bezinning op Interlandelijke
adoptie

Aanleiding

De minister van Veiligheid en Justitie heeft de Raad voor de strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (RSJ) gevraagd om advies te geven over een aantal mogelijke toekomstscenario's voor de inrichting van de interlandelijke adoptieketen. Deze toekomstscenario's (een viertal) zijn tot stand gekomen op basis van een verkenning die is uitgevoerd door Adviesburo Andersson Elffers Felix (AEF) in opdracht van het ministerie van VenJ. Op 2 november heeft de RSJ zijn advies geopenbaard. In de media wordt breed aandacht besteed aan het standpunt van de RSJ.

Contactpersoon

S.1.2a	S.1.2b
S.1.2c	

Datum

4 november 2016

Projectnaam

Asaa/Interlandelijke adoptie

Deze memo heeft enerzijds als doel te informeren anderzijds om vraag/bespreekpunten aan het LMO voor te leggen naar aanleiding van het RSJ advies.

Hieronder komt kort aan de orde:

- 1) Kernpunten van het advies
- 2) vervolgproces
- 3) het advies en de RvdK
- 4) Communicatie
- 5) Cijfers
- 6) Geld

Ad 1 Kernpunten van het advies

Het RSJ advies bestaat uit twee delen. Een advies over de fundamentele vraag over interlandelijke adoptie, te weten stoppen met interlandelijke adoptie en een advies over de keuze van door AEF gepresenteerde toekomstscenario's. Daarnaast doet de RSJ de aanbeveling om te stoppen met adopties uit de VS, China en de EU. Voor meer info zie de bijlage (samenvatting).

Ad 2 Vervolgproces

De Staatssecretaris komt begin 2017 met een beleidsreactie. Daarna wordt er een rondetafelgesprek georganiseerd en vervolgens een Algemeen Overleg. Nog onduidelijk is of dit voor of na de verkiezingen in 2017 zal zijn. Input voor de beleidsreactie dient zo spoedig mogelijk te worden gegeven via de gebruikelijke contacten die er zijn tussen de RvdK en het departement.

Op 7 november heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met de ketenpartners adoptie (vergunninghouders, SAV, CA). De RvdK is hier bij aanwezig geweest.

Hoofdpunten uit dit overleg:

1.

buiten verzoek

2.

buiten verzoek

3. Afgesproken is dat er vanuit het ministerie van VenJ een tekst wordt opgesteld die is afgestemd met alle adoptieketenpartners en die op de websites van de verschillende organisaties kan worden geplaatst.

Ad 3) Het advies en de RvdK

Vooralsnog lijkt het rapport goed te zijn ontvangen door de medewerkers van de Raad. De Asaa regio's geven aan dat vragen van het adoptie ouders en - kinderen tot op heden beperkt zijn gebleven.

Binnen de Asaa regio's is door medewerkers van de RvdK naar aanleiding van het AEF rapport benoemd dat het waardevol zou zijn om een visie te ontwikkelen op adoptie. Uitwisseling binnen de organisatie over de fundamentele vraag lijkt wenselijk en draagt bij aan het gebruik maken van de inhoudelijke kennis en kunde en ervaring van de medewerkers (professionele autonomie).

Vraagpunt: Wil, en zo ja op welke wijze, de RvdK een bijdrage te leveren aan de fundamentele discussie over de vraag of interlandelijke adoptie een juist middel is ter bescherming van kinderen? Tevens hoe kan worden bijgedragen aan kindbescherming in landen van herkomst. Deze laatste vraag vraagt om een bredere insteek dan alleen vanuit het perspectief van adoptie.

De positie en taak van de Raad

Zowel het AEF onderzoek als het advies van de RSJ geven niet aan dat het wenselijk zou zijn de positie en/of taak van de RvdK bij screening bka zaken te wijzigen.

2^e advies RSJ "Een publieke dienst"

Dit advies sluit aan bij de zienswijze van de Asaa regio's over de wijze waarop de keten kwalitatief beter zou kunnen werken. Naar aanleiding van het AEF rapport heeft een inventarisatie plaatsgevonden binnen de Asaa regio's welk scenario/elementen uit scenario's het meest tegemoet komen aan de ervaren knelpunten en de kwaliteit zou verhogen. Het is wenselijk dat er meer objectief toezicht en controle op de matching is, er minder spelers zijn binnen de gehele keten (door bundeling van toezichtstaken en minder vergunninghouders). De AEF scenario's 3 en 4 zouden hier het meest bij aansluiten. Waarbij scenario 4 wel de vraag heeft opgeroepen hoe dit zich verhoudt tot een terugtrekkende overheid.

Ad 4 Communicatie

Afgesproken is dat vanuit het ministerie van VenJ een tekst wordt opgesteld die is afgestemd met alle adoptieketenpartners en die op de websites van de verschillende organisaties kan worden geplaatst. Deze tekst is door de betrokken RvdK medewerkers inclusief communicatie becommentarieerd. In de bijlage is het tekstvoorstel opgenomen.

Vraagpunt: kan het LMO zich vinden in deze kernboodschap?

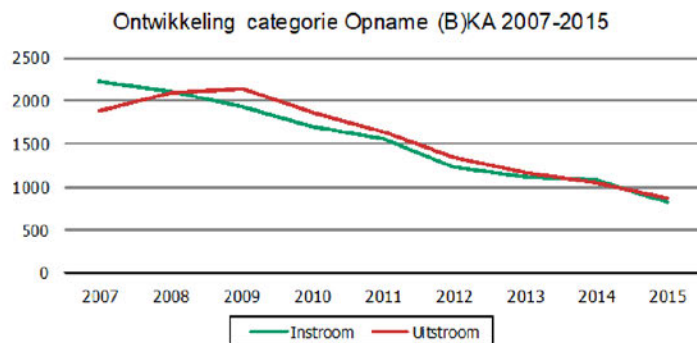
Is het wenselijk om deze kernboodschap ook te hanteren voor de interne organisatie of vraagt dit nog aanvullende elementen (te denken valt aan inhoudelijke aspecten "Wat vinden wij als RvdK belangrijk als het gaat om adoptie

(rechten van het kind, hoe zien we dit terug in ons werk en onze onderzoeken, wat weten wij van hoe het in het buitenland is?

Ad 5) Cijfers

In KBPS wordt in dit kader het aantal onderzoeken naar aspirant-adoptief-ouders geregistreerd. Hoewel dat niet rechtstreeks het aantal adoptiegevallen in een jaar weergeeft, geeft de trend wel een beeld dat overeenstemt met de geschetste ontwikkeling van het aantal daadwerkelijke adopties.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Instroom	2217	2105	1925	1704	1551	1233	1114	1087	833
Uitstroom	1886	2095	2148	1865	1640	1338	1164	1051	881

De instroom aan onderzoeken gericht op beginseltoestemming voor aspirant-adoptief ouders is de laatste jaren stevig gedaald. Omdat het aantal aspirant-adoptief ouders al jaren groter is dan het aantal te adopteren kinderen zitten in deze cijfers ook nog een flink aantal "herhalingsonderzoeken", omdat de beginseltoestemming maar 4 jaar geldig is. Van de 881 afgeronde onderzoeken (B)KA is vastgesteld dat het ca 360 nieuwe onderzoeken betrof. Deze leidden in 285 gevallen tot een positief advies. In 2 gevallen was het advies negatief en in de overige 73 gevallen was er sprake van terugtrekking, opschorting of anderszins afbreken van het onderzoek.

Stoppen met adopties uit VS, China, EU.

De RSJ doet de aanbeveling om te stoppen met adoptie uit de landen VS, China en de EU. De VS en China zijn de twee landen van waaruit de meeste adoptiekinderen naar Nederland komen.

Grootste landen van herkomst

Land	Aantal kinderen in 2015
China	100 (33 %)
Verenigde Staten	35 (12 %)
Zuid-Afrika	26 (9 %)
Nigeria	17 (5 %)
Congo	17 (5 %)
rest landen	109 (36 %)
Totaal	304 (100%)

Het op termijn stoppen met adoptie uit deze landen betekent op basis van de huidige gegevens een afname van 45% tov van het totaal aantal geplaatste kinderen. Of er ook een effect zal zijn op het aantal aspirant adoptieouders dat een aanvraag voor een beginseltoestemming doet of wil gaan doen, is nog moeilijk te voorspellen.

Ad 6) Geld

In het rapport van de RSJ is opgenomen dat de kosten bij de Raad voor adoptie €3.6 miljoen bedraagt. Dit bedrag is overgenomen uit de beleidsdoorlichting van 2012 en betreft het jaar 2010 (1865 BKA-onderzoeken)

Inmiddels is het aantal bka onderzoeken fors gedaald en is er over 2015 een bedrag mee gemoeid van €1,7 miljoen (881 BKA-onderzoeken).

Bijlage

Concepttekst kernboodschap.

Gevolgen advies RSJ voor toekomstige en lopende adoptieprocedures

De Raad voor Sanctietoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) heeft onlangs aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie geadviseerd om te stoppen met interlandelijk adoptie. Hulp bieden in het land van herkomst is een beter middel om kinderen zonder gezin te beschermen dan interlandelijke adoptie schrijven ze in hun rapport. Het advies heeft geleid tot veel vragen van aspirant-adoptieouders over de gevolgen voor hun procedure en over de zinvolheid van het eventueel starten van een procedure.

Het advies van de RSJ verandert vooralsnog niets aan lopende procedures. Het staat ouders ook niet in de weg om een procedure te starten als zij dat willen. De RSJ heeft een advies uitgebracht aan de Staatssecretaris van VenJ, die zich hier momenteel op beraadt. Naar verwachting zal hij begin 2017 met een reactie komen. Vervolgens zal er in de Tweede Kamer over gedebatteerd worden. Als het advies wordt overgenomen, dan betekent dit een wetswijziging. Dit kost ook weer de nodige tijd.

To: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]
Cc: [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]
From: [5.1.2e] [5.1.2e]
Sent: Thur 11/10/2016 8:33:09 AM
Subject: FW: RSJ rapport LMO

Collega's,

Terugkoppeling van [5.1.2e] uit het LMO mbt agendapunt RSJ.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e]

Senior beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M: [5.1.2e]

[5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl

www.kinderbescherming.nl

.....
Werkdagen: [5.1.2e]

Van: [5.1.2e]

Verzonden: woensdag 9 november 2016 17:33

Aan: [5.1.2e] [5.1.2e]

Onderwerp: RSJ rapport LMO

Hoi [5.1.2e],

Over de uitkomst van het LMO agendapunt over de RSJ het volgende:

Er was maar kort tijd voor dit onderwerp, ik heb hooguit 10 minuten gehad om e.e.a. te verduidelijken.

Na een korte inleiding van mijn kant is door [5.1.2e] aangegeven dat er 2 vragen zijn waar antwoord op gegeven moet worden: communicatie (kernboodschap) en welke bijdrage kan de Raad leveren aan de fundamentele discussie over de vraag of interlandelijke adoptie een juist middel is ter bescherming van kinderen.

Op mijn vraag hoe we ons als Raad moeten verhouden betreffende het signaal dat de RSJ af geeft over stoppen met interlandelijke adoptie voor China, de VS en EU landen, werd dit direct door [5.1.2e] afgehouden vanwege het gegeven dat dit over wetgeving gaat en nu niet aan de orde is.

Over de RSJ werd genoemd dat de ervaring is dat meerdere adviezen zijn gegeven, dat adviezen van de RSJ niet altijd met open armen wordt ontvangen en ook merendeels geen vervolg hebben.

Daarnaast moet de Raad afwachten wat de reactie van de staatssecretaris is begin 2017 en het nog een lange weg zal zijn voordat het rondetafel gesprek zal plaats vinden.

Vooralsnog gaat de Raad gewoon door met BKA onderzoeken.

Wat ook naar voren werd gebracht is dat het mogelijk een aanzuigende werking zou kunnen hebben op echtparen om eerder aan adoptie te beginnen omdat het nu nog kan.

Communicatie: De kernboodschap is doorgenomen.

In de media (ik dacht de NOS) is de Raad verkeerd benoemd) ik heb begrepen dat de ondertiteling een verkeerde naamgeving heeft gebruikt: Jeugdbescherming i.p.v. kinderscherming. Dat zal recht gezet moeten worden in de tekst omdat het een verkeerd beeld geeft. De tekst kan verder overgenomen en werd akkoord bevonden Dit wordt aangepast en op de website gezet Voor de interne communicatie is het van belang dat medewerkers niet over de inhoud van het RSJ rapport communiceren naar buiten toe (a-ouders die hierover bellen) Als men zou aangeven dat de Raad de discussie wel aan wil gaan, zou dit geïnterpreteerd kunnen worden als dat de Raad achter het advies staat van de RSJ, en staat dit haaks ten opzichte van het feit dat de Raad gewoon doorgaat met het doen van BKA onderzoeken.

Bijdrage van de Raad aan fundamentele discussie:

Het voorstel om gebruik te maken van de expertise van de ASAA teams, (professional autonomie) en dit als input mee te geven aan het LMO is gehoord, maar ik heb niet helder of dit ook omarmd wordt. Terwijl het wel belangrijk is om een standpunt in te kunnen nemen voor het ronde tafel gesprek. Wellicht kan [5.1.2e] daar een antwoord op geven.

Andere in de notitie benoemde thema's zijn niet aan de orde gekomen in de 10 minuten. Dus ook niet optimaliseren BKA onderzoek.

Dit voor nu, wellicht fijn om elkaar nog te spreken omdat ik wel e.e.a. met [5.1.2e] wil bespreken m.b.t. de voortgang van o.a. de voortgang optimaliseren BKA.

Heb na LMO nog met [5.1.2e] gesproken en het idee besproken om voor de landelijke ASAA dag thema RSJ uitkomst hier voor te

gebruiken.

Volgende week heb ik een weekje vrij.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

.....

Raad voor de Kinderbescherming

Rotterdam

Lijnbaan 109 | 3012 EN | Rotterdam

T: +31 5.1.2e

M: 5.1.2e

5.1.2e [@rvdk.minvenj.nl](mailto:5.1.2e@rvdk.minvenj.nl)

www.kinderbescherming.nl

To: [5.1.2e], [5.1.2e], [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e], [5.1.2e] @rvdk.nl]; [5.1.2e],
[5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.nl]; [5.1.2e],
[5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Wed 5/17/2017 5:00:03 PM
Subject: FW: Stukken tbv publicatie Positionpaper herijkingouderschap
[Memo LD bij positiopaper RvdK over onderwerpen herijking ouderschap.docx](#)
[Intranet Oplegmemo bij positiopaper RvdK HO.docx](#)
[Position paper RvdK herijking ouderschap versie 16 mei.docx](#)

[5.1.2e], collega's,

Dank voor de goede stukken.

- De stukken moeten primair de ambtelijke lijn in naar directie jeugd. De intranetpublicatie is secundair, eerst NA afstemming met departement omtrent standpunten en vervolg aanpak. Daar svp vervolg op aanpassen en tekst en route afstemmen met [5.1.2e] als primair boegbeeld voor deze contacten.
- Eens met suggesties van [5.1.2e] in andere mail tav memo
- Zie bijgaand position paper voor mijn aanvullingen en opmerkingen (met wijzigingen bijgehouden)

Hartelijke groet,

[5.1.2e]

[5.1.2e]

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Den Haag

Neuhuijskade 40 | 2596 XL |

.....
T : +31 [5.1.2e]

M: [5.1.2e]

[5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl

www.kinderbescherming.nl

Van: [5.1.2e], [5.1.2e]

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 12:19

Aan: [5.1.2e] [1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]

CC: [5.1.2e]

Onderwerp: Stukken tbv publicatie Positionpaper herijkingouderschap

Beste allemaal,

Hier een stapeltje conceptstukken ter becommentariering. Graag zsm.

Ik ben ff kort, want moet mijn kind ophalen

3 stukken:

- De laatste versie pos paper (moeten we denk ik anders noemen)
- Een memo voor [5.1.2e] met vraag of ze akkoord kan gaan met het pos. paper
- Een oplegmemo tbv de interne organisatie die bij het pos paper gevoegd kan worden.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e]

Senior beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....

M: 5.1.2e

5.1.2e @rvdk.minvenj.nl

www.kinderbescherming.nl

.....

Werkdagen: 5.1.2e

LD

memo

Positionpaper Herijking ouderschap

Contactpersoon

5.1.2e
5.1.2e

Datum

17 mei 2017

Projectnaam

Herijking ouderschap

Beste 5.1.2e,**Gevraagd besluit:**

Akkoord gaan met de inhoud van de standpunten die de RvdK inneemt op de onderwerpen die door staatscommissie herijking ouderschap in haar rapport zijn aangehaald.

Toelichting:

Op donderdagmiddag 18 mei vindt er in de TK een rondetafel overleg plaats naar aanleiding van het rapport "kind en ouders in de 21ste eeuw" van de Staatscommissie Herijking ouderschap.

De RvdK is niet uitgenodigd voor dit overleg, leden van kerngroep herijking zullen wel als toehoorder aanwezig zijn op de publieke tribune.

De kerngroep herijking ouderschap vindt het wenselijk om direct na het ronde tafeloverleg dat ongetwijfeld publiciteit met zich mee gaat brengen de standpunten van de RvdK op de verschillende onderwerpen op Intranet te plaatsen. Hiervoor graag je akkoord.

De RvdK heeft eind januari een interne werkconferentie gehouden waarin met medewerkers is uitgewisseld over de verschillende onderwerpen. De inhoudelijke uitkomsten daarvan zijn in het positionpaper meegenomen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Namens Kerngroep herijking ouderschap

memo

Herijking ouderschap

Beste collega,

Inleiding

Op 7 december 2016 heeft de staatscommissie herijking ouderschap haar rapport "Kind en ouders in de 21ste eeuw" gepubliceerd. De Staatscommissie heeft zich gebogen over vraagstukken rond afstamming, meerouderschap, meeroudergezag en het draagmoederschap. In het eindrapport stelt de commissie wijzigingen in wet- en regelgeving voor die leiden tot meer flexibiliteit in de vormen van juridisch ouderschap.

Naar aanleiding van het rapport 'Kind en ouders in de 21ste eeuw' van de Staatscommissie Herijking Ouderschap, onderstreept het ministerie dat er meer flexibiliteit in vormen van juridisch ouderschap moet komen. Zo zouden meerouderschap en meeroudergezag mogelijk moeten zijn. De voorwaarden waaronder dit zou moeten kunnen, moeten nog worden uitgewerkt.

De Minister van Veiligheid en Justitie gaat de komende periode opvattingen van betrokken organisaties (waaronder de RvdK) inventariseren en het draagvlak daarvoor toetsen. Ook wordt aan kinderen hun mening gevraagd. De afgelopen maanden zijn door het ministerie bijeenkomsten georganiseerd om al deze input te verzamelen. Ook zijn quickscans gehouden om op hoofdlijnen de uitvoeringsconsequenties van de aanbevelingen in beeld te brengen.

RvdK

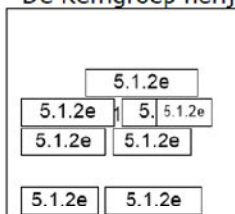
De aanbevelingen die de staatscommissie doet raken het werk van de RvdK. Om vanuit onze expertise aandachtspunten ophalen en deze als input mee te geven aan het ministerie heeft op 24 januari jongstleden een interne werkconferentie plaatsgevonden in Utrecht. Verschillende disciplines binnen en buiten de RvdK spiegelden de aanbevelingen van de staatscommissie aan het eigen werkveld en bekeken de kansen en risico's. Op basis hiervan zijn per onderwerp kernboodschappen verwoord vanuit het perspectief van de RvdK. Deze kernboodschappen vind je in de bijgevoegde bijlage.

Tweede kamer overleg

Op 18 mei heeft er in de Tweede kamer een rondetafel overleg plaatsgevonden naar aanleiding van het rapport "kind en ouders in de 21ste eeuw" van de Staatscommissie Herijking ouderschap. Verschillende organisaties en particulieren hebben daar hun visie kunnen geven op de aanbevelingen die de staatscommissie heeft gedaan.

Met vriendelijke groet,

De Kerngroep herijking ouderschap

Contactpersoon

5.1.2e	5.1.2e
5.1.2e	

Datum

17 mei 2017

Projectnaam

Herijking ouderschap

Datum
17 mei 2017

To: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]; [5.1.2e] BD/DSenJ/J [5.1.2e] @minvenj.nl]; [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl]

From: [5.1.2e] [5.1.2e]
Sent: Thur 4/26/2018 12:08:00 PM
Subject: Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 26 april 2018.pptx
Received: Thur 4/26/2018 12:08:04 PM
[Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 26 april 2018.pptx](#)
[Handout RvdK draagmoederschap er buiten verzoek 26 april 2018.docx](#)

Definitieve stukken!
Hardcopy's liggen klaar in de kamer van [5.1.2e]

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e]
Senior beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming
Landelijke staforganisatie
Turfmarkt 147| 2511 DP|Den Haag
Postbus 20301|2500 EH| Den Haag

.....
M: [5.1.2e]
[5.1.2e] @rvdk.minvenj.nl
www.kinderbescherming.nl

.....
Werkdagen: [5.1.2e]

Draagmoederschap en

buiten verzoek

2/12/2024

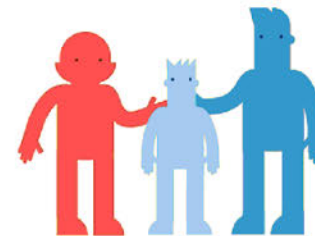
Draagmoederschap

Casus

De rechtbank heeft de RvdK uitgenodigd voor een zitting waarbij twee mannen een verzoek tot stiefouderadoptie hebben ingediend. Zij zorgen sinds december 2017 voor een tweeling. Deze tweeling is verwekt op met een anonieme eicel en gedragen door een Nederlandse draagmoeder. Eén van de wensvaders is genetisch verwant met de tweeling en heeft de tweeling ook erkend.

5.1.2e

**Wat is de taak van de RvdK bij afstand?
En hoe ziet die taak van de RvdK er concreet uit.**

Afstand doen en taak van de RvdK

Wat is afstand doen?

Onder afstand doen wordt verstaan dat ouders afzien van hun wettelijk opgedragen taak om hun kind te verzorgen en op te voeden en ook niet de intentie hebben om dit uit te gaan voeren.

Vormen van afstand doen

- Draagmoederschap is een vorm van afstand doen van een kind.

-
-
-

buiten verzoek

Taak van de RvdK bij afstand

- De RvdK doet onderzoek voor de voorziening in het gezag.
- Belang van het kind is leidend.

Onderzoek: **Is adoptie in het belang van deze kinderen?**

Aspecten die tijdens het onderzoek aan de orde komen

- Genetische verwantschap?
- Bewegredenen van wensvaders/ouders. Welk belang hebben zij voor ogen gehad?
- Strafbaar feit?
- Visie van de draagmoeder?
- Gezag?
- Afstammings- en statusvoorlichting?

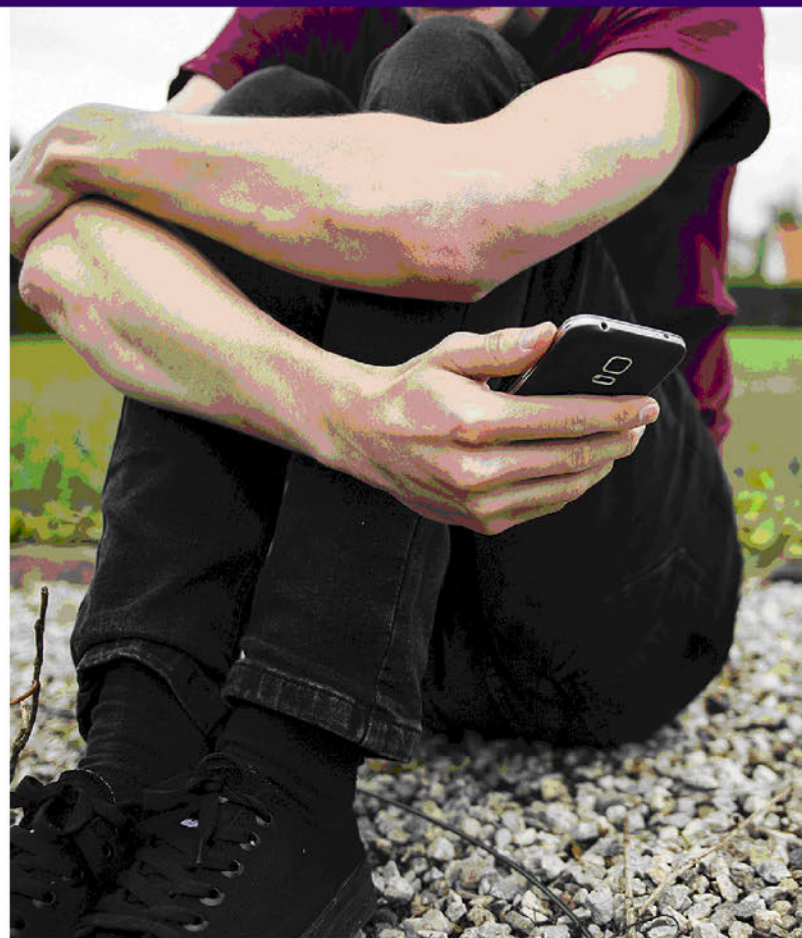
Dilemma's draagmoederschap

- Voldongen feit.
- Gebrekkige en niet tijdige voorlichting.
- De RvdK ziet in de praktijk wensouders regels en wetten overtreden om hun eigen behoefte te bevredigen. Bijvoorbeeld het gebruik van anoniem donormateriaal.
- Experimenterende advocaten.
- De RvdK heeft geen opsporingsbevoegdheden.
- Juridische complexiteit bij internationale zaken.
- Ontbreken van nationale en internationale regels.

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Cijfers

Draagmoederzaken

- 10 tot 20 zaken per jaar bij de RvdK bekend.
- Niet alle zaken zijn bij de RvdK bekend.

buiten verzoek

Minister voor Rechtsbescherming

memo

Werkbezoek Raad voor de Kinderbescherming
Handout Draagmoederschap en buiten verzoek

Draagmoederschap

Contactpersoon	
5.1.2a	5.1.2b
5.1.2c	

Datum
25 april 2018

Projectnaam
Werkbezoek Raad voor de
Kinderbescherming

Dilemma's RvdK op basis van casuïstiek:

- **Confrontatie met een voldongen feit**
Toelichting: de RvdK wordt geconfronteerd met zaken als de draagmoeder al zwanger is of als het kind al geboren is.
- **Gebrekkige en niet tijdige voorlichting aan wensouders/draagmoeders**
Toelichting: wensouders (en draagouders) zijn vaak niet/onvoldoende op de hoogte van wettelijke regelingen in buitenland en binnenland en welke consequenties dit heeft voor het afstaan en opnemen van een kind.
- **Wensouders zijn in staat regels en wetten te overtreden om hun eigen behoefte aan een kind te bevredigen**
(bijv door het gebruik van anoniem donormateriaal).
- **RvdK heeft geen opsporingsbevoegdheden**
Toelichting: de RvdK heeft geen bevoegdheid om bijvoorbeeld te achterhalen of de draagmoeder daadwerkelijk (naast onkostenvergoeding) niet betaald is voor het dragen en baren van het kind.
- **Juridische complexiteit bij internationale zaken**
Toelichting: voorbeeld: het vermelden van de wensouders op de geboortakte is in sommige landen mogelijk, in Nederland is dit in strijd met de wet.
- **Ontbreken van nationale en internationale regels.**
Toelichting: dit brengt bijvoorbeeld met zich mee dat niet alle draagmoederzaken zichtbaar zijn.

Vanuit het perspectief van kinderen:

- **zijn nationale en internationale regels voor draagmoederschap wenselijk.**
Het creëren van een (inter)nationale wettelijke regeling zorgt voor heldere kaders voor wensouders en draagouders. Het maakt mogelijk dat tijdig goede voorlichting kan worden gegeven over deze vorm van ouderschap en dwingt draagmoeders en wensouders van te voren goed na te denken over de consequenties. Kinderkoop, uitbuiting en het gebruik van anoniem donormateriaal kunnen worden gereguleerd.
- **is het wenselijk om een ethische discussie te voeren over de vraag waarmee het belang van een kind is gediend bij draagmoederschap.** Het uitgangspunt dat een kind recht heeft om te weten waar het vandaan komt, moet de basis zijn van de discussie. Als genetisch materiaal niet of maar gedeeltelijk te achterhalen is, wordt niet voldaan aan dit uitgangspunt. Een onkostenvergoeding laat mogelijk ruimte voor winstbejag.
- **Is het wenselijk dat het kopen van kinderen expliciet strafbaar wordt gesteld.**

Aantallen:

RvdK: 10-20 per jaar bekend bij de RvdK.

Er is een dark number omdat niet alle zaken bekend worden dit zijn m.n. zaken waar wensouders via hun netwerk en laagtechnologisch draagmoederschap een kind krijgen. Kans op toename van het aantal zaken is groot gezien de mogelijkheden in het buitenland.

Datum
25 april 2018

buiten verzoek

Bijlage

Datum
25 april 2018

Draagmoederschap en buiten verzoek

Juridische kaders

Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind:

- De belangen van het kind vormen de eerste overweging
- Kinderen hebben het recht om door de eigen ouders opgevoed te worden en als dat niet mogelijk is, heeft het kind het recht om te weten van wie het kind afstamt.
- Eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen
- Een kind mag niet worden verhandeld.

Burgerlijk Wetboek:

- Mater semper certa est: de vrouw uit wie het kind is geboren, wordt aangemerkt als de moeder van het kind
- Indien blijkt dat een minderjarige niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, of dit gezag niet over hem voor uitgeoefend, verzoekt de RvdK de rechter in de gezagsuitoefening te voorzien.
- Ten behoeve van de vervulling van zijn taak dient de RvdK op verzoek of uit eigen beweging autoriteiten en instellingen van advies.
- Het verzoek tot adoptie kan alleen worden toegewezen, indien adoptie in het kennelijk belang van het kind is.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

- De rechter kan in zaken betreffende minderjarige, indien hij dit noodzakelijk acht, het advies van de RvdK inwinnen.

Wetboek van Strafrecht

- Commercieel draagmoederschap is op zichzelf niet verboden, openbaar aanbieden en bemiddelen is wel strafbaar.
- Het zonder voorafgaande toestemming van de RvdK opnemen van een pleegkind < 6 maanden
- Verduistering van staat is een strafbaar feit
- Valsheid in geschrifte is een strafbaar feit

Wet Donorgegevens en kunstmatige bevruchting (WDKB)

- Het is niet toegestaan een kunstmatige bevruchting te realiseren met behulp van anonieme donoren/donormateriaal.

Wet opnemng buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka)

- Screening van aspirant adoptie ouders
- Een kind uit het buitenland opnemen in je gezin zonder geldige beginseltoestemming is strafbaar.

To: 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.minvenj.nl;
5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Fri 7/13/2018 11:27:13 AM
Received: Fri 7/13/2018 11:27:14 AM
[Presentatie tbv werkbezoek Minister voor Rechtsbescherming 10 juli 2018.pptx](#)
[Handout RvdK draagmoederschap er buiten verzoek 10 juli 2018.docx](#)
buiten verzoek

Beste 5.1.2e en 5.1.2e

Afgelopen dinsdagmiddag heeft het werkbezoek plaatsgevonden van Sander Dekker aan de RvdK over de onderwerpen draagmoederschap, buiten verzoek

Hierbij een impressie en inhoudelijke terugkoppeling.

Het werkbezoek was eerder gepland (april) ter voorbereiding van de minister op een AO familierecht in mei waar de onderwerpen Afstand buiten verzoek en Herijking ouderschap op de agenda stonden. In april heeft de minister het werkbezoek moeten annuleren wegens andere prioriteiten.

Inmiddels is er in augustus een onderhoud gepland tussen de minister en de coalitiepartijen over de voorstellen van de staatscommissie herijking ouderschap. Het werkbezoek heeft de minister van informatie voorzien voor dit onderhoud.

Bij de afsluiting van het werkbezoek is door de minister aangegeven dat mogelijk voordat hij met de coalitie in gesprek gaat, nogmaals input van de RvdK zal worden gevraagd.

Aan tafel zaten: de Minister voor Rechtsbescherming, zijn 5.1.2e en woordvoerder 5.1.2e.

Vanuit DSJ: 5.1.2e

Van onze kant: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (raadsonderzoeker 5.1.2e); 5.1.2e (raadsonderzoeker 5.1.2e); 5.1.2e 5.1.2e (juridisch deskundige 5.1.2e); 5.1.2e (beleidsadviseur LSO G&O); ondergetekende (beleidsadviseur 5.1.2e).

buiten verzoek

5 5.1.2e

Afstand, draagmoederschap en buiten verzoek

Na een korte introductie van 5.1.2e over de juridische context en taak van de RvdK bij afstand, draagmoederschap en buiten verzoek hebben 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e aan de hand van casuïstiek de werkwijze van de RvdK, dilemma's en knelpunten in beeld gebracht. De minister was enigszins overweldigd door de complexiteit van het onderwerp draagmoederschap (ook gezien de medische mogelijkheden).

Punten die dmv de casuïstiek aan de orde zijn geweest zijn bij draagmoederschap:

- De RvdK komt geregeld voor een voldongen feit te staan (bijv de baby is er al).
- Gebrekkige en niet tijdige voorlichting van wensouders
- De RvdK ziet in de praktijk wensouders regels en wetten overtreden om hun eigen behoefte te bevredigen. Bijvoorbeeld het gebruik van anoniem donormateriaal.
- Experimenterende advocaten.
- De RvdK heeft geen opsporingsbevoegdheden.
- De Juridische complexiteit bij internationale zaken.
- Het ontbreken van nationale en internationale regels.

Hierbij is naar de Minister benoemd dat, in lijn met zoals eerder is benoemd door 5.1.2e 5.1.2e in Binnenlands Bestuur, de RvdK het wenselijk vindt om een ethische discussie te gaan voeren over de vraag waarmee het belang van het kind is gediend bij draagmoederschap.

buiten verzoek

Ook is aan de orde geweest het belang van het begeleiden van de afstandsmoeders omdat ongeveer tweederde van deze moeders

als gevolg van de begeleiding terugkomt op het doen van afstand.

buiten verzoek

Tot slot

Over geen van de punten heeft de Minister zich heel uitgesproken uitgelaten, hij heeft voornamelijk geluisterd. buiten verzoek

buiten verzoek

In ieder geval vertrok hij met in zijn vizier Het belang van het kind!!

Alle punten waar de RvdK aandacht voor heeft gevraagd zijn in lijn met het interne positionpaper van de RvdK dat tot stand is gekomen na het verschijnen van het rapport van de staatscommissie herijking ouderschap.

De presentatie en de handouts zijn aan de minister meegegeven.

Nota Bene

De woordvoerder van de minister liet middels 5.1.2e 5.1.2e direct na het werkbezoek weten dat hij onder de indruk was van het gesprek en bracht zijn hartelijke dank hiervoor aan ons over.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Senior beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M: 5.1.2e

5.1.2e @rvdk.minvenj.nl

www.kinderbescherming.nl

.....
Werkdagen: 5.1.2e

Draagmoederschap en

buiten verzoek

buiten verzoek

2/12/2024

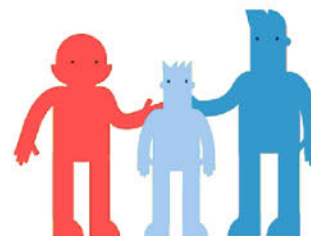

Draagmoederschap

Casus

De rechtbank heeft de RvdK uitgenodigd voor een zitting waarbij twee mannen een verzoek tot stiefouderadoptie hebben ingediend. Zij zorgen sinds december 2017 voor een tweeling. Deze tweeling is verwekt op 5.1.2e met een anonieme eicel en gedragen door een Nederlandse draagmoeder. Eén van de wensvaders is genetisch verwant met de tweeling en heeft de tweeling ook erkend.

**Wat is de taak van de RvdK bij afstand?
En hoe ziet die taak van de RvdK er concreet uit.**

Afstand doen en taak van de RvdK

Wat is afstand doen?

Onder afstand doen wordt verstaan dat ouders afzien van hun wettelijk opgedragen taak om hun kind te verzorgen en op te voeden en ook niet de intentie hebben om dit uit te gaan voeren.

Vormen van afstand doen

- Draagmoederschap is een vorm van afstand doen van een kind.

-
-
-

buiten verzoek

Taak van de RvdK bij afstand

- De RvdK doet onderzoek voor de voorziening in het gezag.
- Belang van het kind is leidend.

Onderzoek: **Is adoptie in het belang van deze kinderen?**

Aspecten die tijdens het onderzoek aan de orde komen

- Genetische verwantschap?
- Bewegredenen van wensvaders/ouders. Welk belang hebben zij voor ogen gehad?
- Strafbaar feit?
- Visie van de draagmoeder?
- Gezag?
- Afstammings- en statusvoorlichting?

Dilemma's draagmoederschap

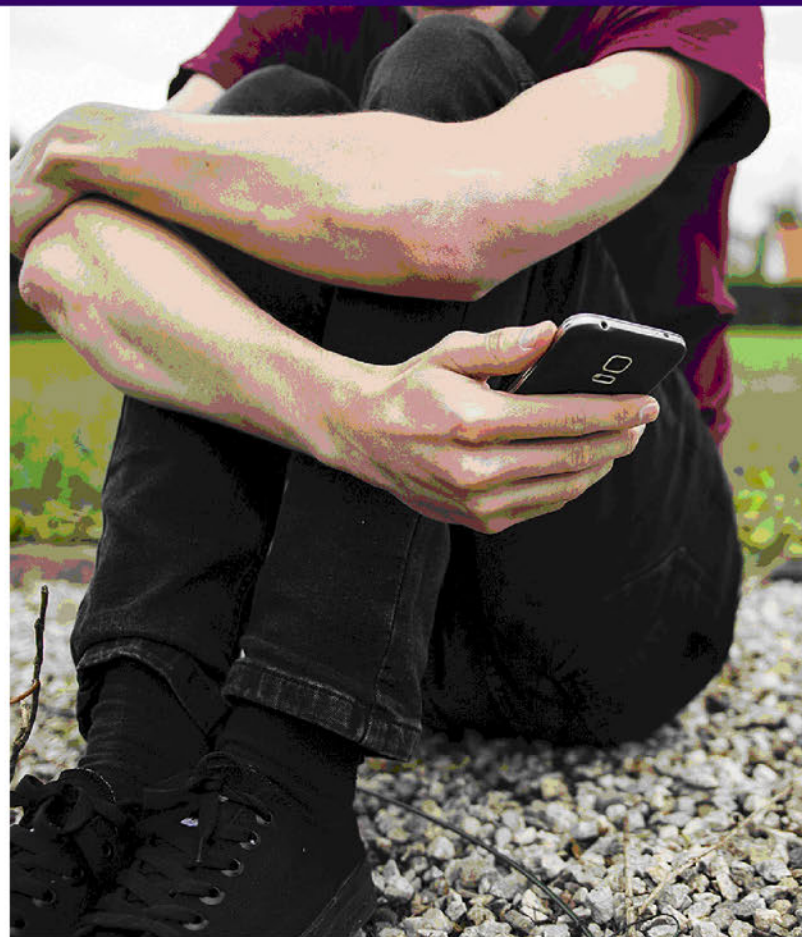
- Voldongen feit.
- Gebrekkige en niet tijdige voorlichting.
- De RvdK ziet in de praktijk wensouders regels en wetten overtreden om hun eigen behoefte te bevredigen. Bijvoorbeeld het gebruik van anoniem donormateriaal.
- Experimenterende advocaten.
- De RvdK heeft geen opsporingsbevoegdheden.
- Juridische complexiteit bij internationale zaken.
- Ontbreken van nationale en internationale regels.

5.1.2e

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Cijfers

Draagmoederzaken

- 10 tot 20 zaken per jaar bij de RvdK bekend.
- Niet alle zaken zijn bij de RvdK bekend.

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

Pagina's zijn geweigerd

1 - 4

Duplicaat van ID 12820274.

Draagmoederschap

Huidige visie in position paper

Kinderen zijn geen product en geen koopwaar.

Toelichting:

- De RvdK ziet in de praktijk wensouders regels en wetten overtreden om hun eigen behoefte te bevredigen. Kinderen zijn geen product en geen koopwaar. Het creëren van een (inter)nationale wettelijke regeling voor draagmoederschap dwingt draagmoeders en wensouders van te voren goed na te denken over de consequenties van deze vorm van ouderschap en dwingt hen afspraken hierover te maken. Daarmee verkleint de kans op kinderkoop, dat wensouders naar het buitenland gaan om daar gebruik te maken van een draagmoeder en er uitbuiting kan plaatsvinden.
- Het is wenselijk om een ethische discussie te voeren over de vraag waarmee het belang van een kind is gediend bij draagmoederschap. Uitgangspunten zoals dat een kind recht heeft op (indien mogelijk) op te groeien bij zijn eigen ouders en dat een kind recht heeft om te weten waar het vandaan komt, zijn daarbij richtinggevend. Als genetisch materiaal niet of maar gedeeltelijk te achterhalen is, wordt niet voldaan aan het laatste uitgangspunt. Een onkostenvergoeding laat mogelijk ruimte voor winstbejag. Het is niet in het belang van kinderen dat zij hun leven lang het idee met zich meedragen dat zij gekocht zijn.

buiten verzoek

buiten verzoek

Primair proces

- Kwaliteitsgroep draagmoederschap heeft het plan om in maart 2019 weer bij elkaar te komen. In de vorige kwaliteitsgroep werd aangegeven dat het primair proces behoefte heeft aan een helder kader/ standpunten
- ASAA juristen wil van de LSO (op papier) helderheid over bepaalde standpunten. Bijv: anoniem zaad-/ eicel donatie mag niet.

Vragen/dilemma's

1. Moet de RvdK in beeld zijn voordat de zwangerschap tot stand komt? Zo ja, welke rol zou de RvdK moeten vervullen
2. Moet/ Kan de RvdK in alle draagmoederzaken betrokken zijn? Dus ook diegene waar de 'erkenningroute' wordt bewandeld? Zo ja, hoe te bewerkstelligen?
3. Kan de RvdK het standpunt innemen dat de RvdK geen toestemming (tot opname kind <6 mnd) als de draagmoeder bijv in de bijstand zit? Maw kan/mag de RvdK voorwaarden stellen aan de draagmoeder?
4. Moeten het VU protocol en de protocollen met de nieuwe klinieken hetzelfde zijn? Of kunnen er onderlinge verschillen zijn? Bijvoorbeeld omdat er bij de twee nieuwe klinieken sprake lijkt te zijn van commercieel belang
5. Kan de RvdK het standpunt innemen: Pas na 1 jaar adoptie toewijzen. Dit is conform de wet. De huidige jurisprudentie laat (soms) zien dat de adoptie direct wordt uitgesproken.
6. Is het wenselijk dat als de RvdK telefonisch geconsulteerd wordt, dat de RvdK de wensouders en (waar mogelijk) de draagouders direct uitnodigt voor een gesprek. Zie het als een triage en advies.

buiten verzoek

To: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSenJ/J/[5.1.2e]@minjenv.nl
Cc: 5.1.2e BD/DGGSB/DJFC/JB/[5.1.2e]@minjenv.nl; [5.1.2e] [5.1.2e]@rvdk.nl
From: [5.1.2e]e
Sent: Fri 10/18/2019 3:02:58 PM
Subject: RE: Stand van zaken regeling draagmoederschap en [buiten verzoek]
[Factsheet regeling draagmoederschap 15 okt 2019 opm RvdK.docx](#)

Beste [5.1.2e],

Bijgaand de input vanuit de RvdK op de factsheet draagmoederschap. In verband met afwezigheid (vakantie) van de betrokken directeur was afstemming helaas niet mogelijk, mogelijk volgt nog een aanpassing.

Algemeen

In meerdere stukken wordt benoemd dat het belang van het kind het meest zwaar weegt in de voorgestelde procedure. De kern van de nieuwe regeling betreft de procedure voor de conceptie bij de rechter. In het huidige voorstel zitten waarborgen die in het belang van het kind zijn. Deze waarborgen liggen echter bij partijen waarbij ook andere belangen spelen (bv. de kinderwens van wensouders). In het voorstel wordt de rechter niet standaard door een onafhankelijke partij geïnformeerd over het belang van het kind in iedere casus. Naar mening van de RvdK is het dan niet passend om het belang van het kind als meest zwaarwegend belang te benoemen in de procedure. De RvdK doet de suggestie om deze kwalificatie (belang kind weegt zwaarst) niet te gebruiken als gekozen wordt voor een constructie waar het belang van het kind geen structureel onderdeel is van de procedure.

Opmerking 1

In de nieuwe regeling is het een belangrijk voordeel van wensouders dat er meer rechtszekerheid is. In de huidige tekst wordt eerst een voordeel van rechtszekerheid voor het kind benoemd. De suggestie is om niet een belang van wensouders te vertalen als belang van het kind. Het kind heeft in de huidige situatie een ouder (rechtszekerheid) en in de nieuwe situatie ook (ook rechtszekerheid). Het kind heeft in de nieuwe situatie mogelijk vanaf de geboorte geen moeder meer (bij twee wensvaders). De nieuwe situatie is naar idee van RvdK niet zozeer een toename in de rechtszekerheid voor het kind. Het is in de eerste plaats een voordeel van de wensouders.

Opmerking 2

Het stukje over counseling en BIG registratie geeft de indruk dat iedere psycholoog de counseling kan doen. In de volgende paragraaf staat een voorstel om de counseling centraal via een draagmoederbank te doen. Dit maakt dit onderdeel verwarrend. De RvdK is blij met de keuze voor centrale counseling.

Vraag: In de expertsessie werd de term GZ psycholoog gebruikt. Is dat 1-op-1 hetzelfde als een psycholoog met BIG registratie?

Opmerking 3

De RvdK vraagt met klem om het belang van het kind wel structureel onderdeel te laten zijn van de nieuwe procedure. Dit kan ook door een andere partij dan de RvdK gebeuren.

Het vraagstuk of de rechter een advies krijgt over het belang van het kind in iedere procedure is naar mening van de RvdK geen onderdeel van counseling en past daarom niet in deze paragraaf maar in de paragraaf over de toets van de rechter.

Opmerking 4

Er staat dat de rechtbank toetst aan het belang van het kind. De RvdK doet de suggestie om deze passage te verwijderen indien het huidige voorstel gehandhaafd blijft dat de rechter niet standaard een onafhankelijk advies krijgt over het belang van het kind in de procedure.

Opmerking 5

Suggestie ter aanvulling: Als er sprake is van wijzigingen (bijvoorbeeld een wensouder krijgt een nieuwe partner) dan komt de beslissing van de rechter te vervallen.

Opmerking 6

Zelfde punt als opmerking 1. Een belang van de wensouders wordt gepresenteerd als belang van het kind. De RvdK doet de suggestie dat het belangrijkste voordeel benoemd wordt en dat is dat wensouders meer en sneller rechtszekerheid hebben.

Opmerking 7

Voor het kind (en RvdK) is het zeer waardevol dat er een aanvullende eis (tov kabinetsreactie) is opgenomen, namelijk het vaststellen van genetisch verwantschap via DNA.

De RvdK ziet wel behoorlijke risico's omdat in vele landen mogelijkheden zijn om documenten (bv. dat kliniek of privépersoon betrouwbare afstammingsgegevens heeft) en ook rechterlijke uitspraken te kopen. Dit wordt gebaseerd op bronnen uit deze landen zelf (die betrokken zijn in het internationale samenwerkingsverband dat werkt aan internationale guidelines voor draagmoederschap).

De RvdK meent dat de risico's zodanig zijn dat eenvoudige acceptatie van buitenlandse constructies bij voorkeur niet mogelijk moet zijn. De RvdK meent dat kinderen beter beschermd worden door aanvullende preventieve maatregelen en een procedure via de

rechter.

Binnen het voorgestelde kader dat nu voorligt (eenvoudige acceptatie van buitenlandse constructies mogelijk maken) doet de RvdK de suggestie om gebruik te maken van de kennis en ervaring van Israël. Het land met de meeste ervaring in draagmoederschap zaken. Mede ivm de onbetrouwbaarheid van sommige buitenlandse documenten en procedures is daar gekozen voor een constructie waarbij:

- Israël regie houdt op de DNA procedure. Het loopt via de lokale ambassade. Eerst afstamming vaststellen en daarna pas terugreizen naar Israël en rest van de procedure vervolgen.

- Draagmoeder komt fysiek naar lokale ambassade om identiteit en vrijwilligheid vast te stellen (een papieren document wordt hiervoor als veels te onbetrouwbaar gezien).

Nog een aanvulling:

-In de kabinetsreactie staat. Evidente vormen van kinderkoop worden strafbaar gesteld, ook als de Nederlander zich hieraan in het buitenland schuldig maakt.

-In IVRK staat dat een kind niet verhandeld of verkocht mag worden.

Op basis hiervan doet RvdK de suggestie om als aanvullende eis op te nemen dat voor eenvoudige acceptatie uit een buitenland nodig is dat commercieel draagmoederschap in dat land verboden is.

Graag bereid tot toelichting als gewenst.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e

Senior Beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M [redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e - BD/DSenJ/J ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minjenv.nl)

Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 12:26

Aan: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbzk.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @rvig.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minocw.nl'

([redacted] 5.1.2e [redacted] @minocw.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minfin.nl';

[redacted] 5.1.2e [redacted] @minsw.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl)';

[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] e [redacted] [redacted] 5.1.2e [redacted] [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]

[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DRB/RG

CC: [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DWJZ/PR; [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e [redacted]

BD/DSenJ/J

Onderwerp: RE: Stand van zaken regeling draagmoederschap en [redacted] buiten verzoek

Beste collega's,

Hierbij zoals eerder aangekondigd de factsheets met de verdere contouren voor de regeling [redacted] buiten verzoek en de regeling draagmoederschap. De stukken zijn niet voor bredere verspreiding bedoeld. Zie voor de verdere toelichting ook de eerdere e-mail van 1 oktober jl.

Mochten jullie op- of aanmerkingen hebben dan horen wij die graag uiterlijk **vrijdag 18 oktober**. De reactie graag richten aan ondergetekenden.

Alvast bedankt!

Vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e [redacted] en [redacted] 5.1.2e [redacted]

Van: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e - BD/DSenJ/J

Verzonden: dinsdag 8 oktober 2019 17:10

Aan: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbzk.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @rvig.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minocw.nl)'

([redacted] 5.1.2e [redacted] @minocw.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minfin.nl';

[redacted] 5.1.2e [redacted] @minsw.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e ([redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl)';

[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] e [redacted] [redacted] 5.1.2e [redacted] @rvdk.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted]

([redacted] 5.1.2e [redacted] @rvdk.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e ([redacted] 5.1.2e [redacted] @rvdk.nl)'; [redacted] 5.1.2e [redacted] @rvdk.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DRB/RG

CC: [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DWJZ/PR; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]

BD/DSenJ/J

Onderwerp: RE: Stand van zaken regeling draagmoederschap en [redacted] buiten verzoek

Beste collega's,

Op 1 oktober jl. hebben wij jullie onderstaand bericht gestuurd. Wij hebben onze planning iets moeten aanpassen als gevolg waarvan we de factsheets over [redacted] buiten verzoek en een regeling draagmoederschap pas volgende week aan jullie kunnen voorleggen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e [redacted] en [redacted] 5.1.2e [redacted]

Van: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e BD/DSenJ/J

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 16:55

Aan: [redacted] 5.1.2e @minbzk.nl; [redacted] 5.1.2e @rvig.nl; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @minocw.nl';
[redacted] 5.1.2e @minocw.nl'; [redacted] 5.1.2e @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e @minfin.nl'; [redacted] 5.1.2e @minszw.nl';
[redacted] 5.1.2e @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e @minvws.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl';
[redacted] 5.1.2e @minbuza.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @rvdk.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @rvdk.nl'; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e @rvdk.nl'; [redacted] 5.1.2e @rvdk.nl'; [redacted] 5.1.2e BD/DRB/RG

CC: [redacted] 5.1.2e BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e BD/DWJZ/PR; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e BD/DSenJ/J; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e
BD/DSenJ/J

Onderwerp: Stand van zaken regeling draagmoederschap en [redacted] buiten verzoek

Beste collega's,

Graag informeren we jullie over het traject van de wetsvoorstellen draagmoederschap en [redacted] buiten verzoek In de TK brief van 12 juli jl. is gemeld dat het kabinet met voorrang zal werken aan wetgeving ten aanzien van deze twee onderwerpen en dat de wetsvoorstellen naar verwachting voor de zomer van 2020 aan de TK zullen worden gezonden.

Dit betekent concreet dat eind december de consultatieversie van de wetsvoorstellen af moet zijn en dat de wetsvoorstellen begin januari in internetconsultatie gaan. We willen de minister zo snel mogelijk factsheets voorleggen met de voorgestelde route bij draagmoederschap en [redacted] buiten verzoek Deze factsheets stemmen we graag met jullie af. Jullie ontvangen ze volgende week maandag of dinsdag en we vernemen graag jullie input. De reactietermijn zal vanwege de tijdsdruk helaas erg kort zijn, vandaar dat ik jullie nu al informeer. Uiterlijk eind volgende week gaan de factsheets hier de lijn in.

Daarnaast is handig om te weten dat er een AO herijking ouderschap is gepland op donderdag 14 november 2019 van 10:00 tot 13:00 uur. De TK brief van 12 juli jl. staat daar als enige brief op de agenda. Indien nodig zullen we jullie hierover binnenkort nog vragen Q&A's aan te leveren en eventueel stand-by te staan op de dag zelf.

Alvast hartelijk dank voor jullie medewerking!

Met vriendelijke groet,

[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e

Beleidsmedewerker

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Afdeling Jeugd

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted] 5.1.2e
E [redacted] 5.1.2e @minienv.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Pagina's zijn geweigerd

1 - 5

Duplicaat van ID 12820235.

To: [5.1.2e] BD/DSenJ/J [5.1.2e]@minjenv.nl
From: [5.1.2e]
Sent: Mon 2/3/2020 2:27:02 PM
Subject: Fwd: reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap
Received: Mon 2/3/2020 2:27:55 PM

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSenJ/J" <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Datum: 17 januari 2020 om 10:12:33 CET
Aan: "[5.1.2e] [5.1.2e] ([5.1.2e]@gmail.com)" <[5.1.2e]@gmail.com>
Onderwerp: FW: reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap

TI

Van: [5.1.2e] BD/DWJZ/PR <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Verzonden: vrijdag 17 januari 2020 09:47
Aan: [5.1.2e] BD/DSenJ/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>; [5.1.2e] BD/DWJZ/PR
<[5.1.2e]@minjenv.nl>; [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSenJ/J
<[5.1.2e]@minjenv.nl>; [5.1.2e] - BD/DSenJ/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Onderwerp: RE: reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap
Dag [5.1.2e], [5.1.2e] en [5.1.2e],

Dit is natuurlijk geen verrassend standpunt. Ik stel voor om in de nota aan de minister expliciet op te nemen dat de RvdK pleit voor screening in alle gevallen door de Raad, met de opmerking dat dit geen onderdeel is van de kabinetsreactie en daarmee lastig te verkopen zal zijn, met name aan D66.

En dat de Raad op basis van casuïstiek wijst op de risico's van het ontbreken van een screening van de draagmoeder. Mijn voorstel zou zijn om de screening door de raad van draagmoeders die zich aanmelden bij de draagmoederbank wel te regelen, via de begunningsvoorwaarden. Voor ouders die met een bekende komen ontstaat dan een systeem waarbij niet per sé gescreende hoeft te worden, voor draagmoeders die worden ge matcht via de dms-bank zijn die extra waarborgen er wel.

Hoe kijken jullie daar tegenaan?

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1] [5.1.2e]

Raadadviseur

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag |
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

T [5.1.2e]

Bij geen gehoor: T [5.1.2e]

[5.1.2e]@minjenv.nl NB gewijzigd adres sinds 12 april 2019!

www.rijksoverheid.nl/jenv

.....
Van: [5.1.2e] BD/DSenJ/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>

Datum: vrijdag 17 jan. 2020 8:53 AM

Aan: [5.1.2e] BD/DWJZ/PR <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J
<[5.1.2e]@minjenv.nl>

Onderwerp: FW: reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap

Hoi [5.1.2e] en [5.1.2e],

Zie de opmerkingen van [5.1.2e] namens de RvdK. Zij vinden de voorgestelde constructie onvoldoende bescherming bieden tegen mogelijke risico's op basis van recente casuïstiek. Een VOG brengt niet alle relevante risico's in kaart.

Ik spreek [5.1.2e] vanmiddag telefonisch. Wat kan ik haar zeggen over de verdere procedure?

Groet [5.1.2e]

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@rvdk.nl>

Datum: donderdag 16 jan. 2020 6:28 PM

Aan: [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>

Kopie: [5.1.2e] <[5.1.2e]@rvdk.nl>

Onderwerp: reactie RvdK op onderdeel van wetsvoorstel draagmoederschap

Beste [5.1.2e],

Je hebt gevraagd of we versneld een reactie konden geven op het onderdeel:

- Screening wensouders, rol VOG en rol RvdK

Ter inleiding licht ik graag de achterliggende uitgangspunten toe van de RvdK.

De RvdK is zich bewust van de politieke wens om liberaal beleid te voeren en dus zo min mogelijk onderscheid te maken tussen reguliere en andersoortige zwangerschappen. Om zo min mogelijk verschillen te laten bestaan is een risicogestuurde aanpak op kwetsbare constructies van belang. De bevindingen uit de casuïstiek van de RvdK en de lessen uit misstanden uit het adoptiedossier leren dat het van belang is om kwetsbare constructies te signaleren en tegen te gaan, teneinde draagmoederschap voor anderen mogelijk te maken en duurzaam als optie te behouden. Kinderen van draagmoeders hebben aantoonbaar een groter risico op onzekere afstammingsgegevens en een bestaan waarvoor betaald is. De RvdK heeft vele voorbeelden van (onherstelbare) schade waar draagmoederkinderen de afgelopen jaren aan zijn blootgesteld. Deze kennis uit de praktijk kan en moet ervoor zorgen dat kwetsbare kinderen in de toekomst beter beschermd worden. Dat we bij reguliere zwangerschappen kinderen die niet in het zicht zijn lastig kunnen beschermen tegen ellende zou toch geen argument moeten zijn om kinderen die aantoonbaar meer risico lopen dan ook niet enige bescherming te bieden? Als de overheid dit nu niet doet dan zullen, net als de adoptiekinderen nu doen, straks volwassen draagmoederkinderen rechtszaken aanspannen omdat de overheid (in het bijzonder de RvdK) de risico's wel kent maar naast zich neerlegt (zoals ook bij adoptie is gebeurd).

In reactie op het huidige wetsvoorstel (onderdeel screening wensouders, rol VOG en rol RvdK).

In het wetsvoorstel staat dat de rechter toetst aan het advies van de RvdK indien er contra-indicaties blijken uit voorlichting/counseling of het ontbreken van een VOG.

De RvdK is voorstander en bereid om bij deze risico's (contra-indicaties en ontbreken VOG) de expertise van de RvdK in te zetten en zorgvuldig naar het belang van het kind te kijken. Deze rol past de RvdK als adviseur van de rechter in kind- en jeugdzaken.

De RvdK meent wel dat dit niet voldoende is om kinderen bescherming te bieden.

Ter onderbouwing bijgaand een aantal recente praktijkvoorbeelden (waargebeurd) waarbij een VOG en een gesprek met een psycholoog onvoldoende bescherming bieden aan het kind:

- Casus waarbij draagmoeder eerder te maken heeft gehad met uithuisplaatsing kind ivm oa drugsgebruik (baby is verslaafd geboren). Wensvaders missen deze informatie en kunnen hierdoor niet inschatten welke risico's het kind loopt, zoals het risico op drugsgebruik tijdens de zwangerschap met mogelijk lange termijn gevolgen voor het kind. Deze informatie zit in het KBPS systeem van de RvdK maar is niet beschikbaar voor VOG of voor een psycholoog die counseling doet. In dit geval speelt overigens ook nog de dreiging om het wenskind te aborteren indien drugstests overlegd moeten worden.
- Casus waarbij beide wensouders en draagmoeder in Wajong uitkering zitten. Het kind loopt het risico om terecht te komen in een situatie waarbij wensouders niet in staat zijn om zelfstandig voor het kind te zorgen

en om te gaan met de complexiteit van een draagmoedertraject (en mogelijke spelen er erfelijke risico's voor het kind op een verstandelijke beperking). Deze informatie is niet beschikbaar voor VOG of voor een psycholoog.

In het wetsvoorstel staat dat de rechter moet beoordelen of de regeling niet anderszins in strijd is met het belang van het kind.

De RvdK begrijpt dat in het huidige voorstel niet standaard georganiseerd wordt hoe deze expertise bij de rechter komt. In het huidige voorstel zou die informatie moeten komen uit:

- Verslag counseling wensouders en verslag counseling draagmoeder. Dit gaat over informed consent, weten alle betrokkenen waar ze aan beginnen. Deze psycholoog doet geen screening en zeker geen screening waarbij het belang van het kind als uitgangspunt geldt. Deze professionals hebben ook niet de benodigde expertise en geen toegang tot relevante informatie om dit te kunnen doen.

De RvdK doet het voorstel om expliciet in de wet op te nemen dat de rechter zich laat informeren over het belang van het kind in de procedure doordat de rechter de RvdK (of een andere organisatie met deze expertise) zal vragen om een rapportage vanuit het belang van het kind.

Dan nog twee vragen die gerelateerd zijn aan (het gebrek aan) screenen:

- De huidige draagmoederklinieken vinden het niet verantwoord voor het kind om een draagmoedertraject in te gaan indien sprake is van een ernstige ziekte bij één van de wensouders (à la adoptie). De psycholoog die counseling doet heeft geen toegang tot medische informatie. Hoe komt deze informatie beschikbaar en op welke wijze worden kinderen in dit soort zaken beschermd?
- In het huidige wetsvoorstel staat dat 'niet blijkt van een afhankelijkheidsrelatie die de vrije instemming van de draagmoeder negatief kan beïnvloeden'. Een afhankelijkheidsrelatie vormt een risico voor het kind. Op welke wijze zal de afhankelijkheidsrelatie blijken aan de rechter? Wie heeft de taak om dit in ieder zaak te onderzoeken en daar terugkoppeling over te geven aan de rechter?

Mocht je nog vragen hebben, laat vooral weten!

PS: Kan je uiterlijk morgen laten weten wat de deadline is voor de reactie op het gehele wetsvoorstel? Of komt er een nieuwe versie (na verwerken commentaar minister) om op te reageren? Alvast dank en ik spreek je morgen.

Met vriendelijke groet,

	5.1.2e	5.1.2	5.1.2e
--	--------	-------	--------

Senior Beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e BD/DGSB/DJFC/F 5.1.2e @minjenv.nl
Cc: 5.1.2e BD/DWJZ/PR 5.1.2e @minjenv.nl; 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Wed 2/26/2020 4:14:03 PM
Subject: FW: Reactie RvdK op wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en afstamming
Received: Wed 2/26/2020 4:14:03 PM
[Reactie RvdK op Concept MvT voorstel kind draagmoederschap en afstamming.docx](#)
[Gescand vanaf een MFP.PDF](#)

Beste 5.1.2e (en 5.1.2e),
Hierbij stuur ik jullie op verzoek van 5.1.2e
en 5.1.2e onderstaande e-mail en bijgevoegde
stukken door.
Vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,
In de bijlage zit de reactie van de RvdK op het wetsvoorstel. In de bijgevoegde brief hebben we 4 punten uitgelicht. Onze overige
opmerkingen staan in het bijgevoegde concept MvT voorstel Kind, draagmoederschap en afstamming.
Onze reactie is afgestemd met de portefeuillehoudende directeur, 5.1.2e 5.1.2e. Echter door de korte reactie termijn (én de
vakantie periode die in deze termijn viel) is het niet meer gelukt om afstemming te zoeken met onze algemeen directeur.
Ik hoop dat onze reactie voldoende helder is, zo niet dan horen 5.1.2e of ik dat graag. Succes met het verwerken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e en 5.1.2e

Raad voor de Kinderbescherming
Landelijke Staforganisatie
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
**Ook in Den Haag ben ik op onderstaand
telefoonnummer bereikbaar**

T 030 5.1.2e
5.1.2e @rvdk.nl
www.kinderbescherming.nl

Aanwezig 5.1.2e

Pagina's zijn geweigerd

1 - 32

Duplicaat van ID 12820236.

Pagina's zijn geweigerd

1 - 2

Duplicaat van ID 12820018.

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Staffen en Beschermen
Directie Sanctietoepassing en Jeugd
Tav

Landelijke Directie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Contactpersoon

T 030
F 030

@rvdk.minvenj.nl

Ons kenmerk

Bijlagen

1

*De Landelijke Directie is
tussen 8.30 en 17.00 uur
telefonisch bereikbaar.*

Datum 26 februari 2020
Onderwerp Reactie op concept wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en
afstamming

Geachte

Zoals eerder aangegeven is de RvdK er een voorstander van dat er een regeling komt met betrekking tot draagmoederschap. De RvdK is zich bewust van de politieke wens om liberaal beleid te voeren en dus zo min mogelijk onderscheid te maken tussen reguliere en andersoortige zwangerschappen. Om zo min mogelijk verschillen te laten bestaan is een risico gestuurde aanpak op kwetsbare constructies van belang. De bevindingen uit de casuïstiek van de RvdK en de lessen uit misstanden uit het adoptiedossier leren dat het van belang is om kwetsbare constructies te signaleren en tegen te gaan, teneinde draagmoederschap voor anderen mogelijk te maken en duurzaam als optie te behouden.

De RvdK staat dan ook positief tegenover elementen in dit wetsvoorstel die de positie van het kind versterken. Bijvoorbeeld de positieve verplichting om een kind al jong te informeren over zijn ontstaansgeschiedenis en het verbod op kinderkoop. Op een aantal punten meent de RvdK dat de positie van het kind nog verder versterkt zou moeten worden, zodat zijn belang daadwerkelijk goed gewogen kan worden. Het gaat om de volgende punten:

1. Volgens het huidige voorstel moet de rechter bij zijn besluit het belang van het kind moeten laten meewegen. Hiervoor is dan noodzakelijk dat de rechter informatie ontvangt over de risico's die voor het kind spelen in een specifieke draagmoederconstructie. In het huidige wetsvoorstel is niet geregeld - behalve bij niet verstrekking van VOG- hoe de rechter beschikt over informatie waaruit blijkt dat er risico's zijn voor het kind. Wens- en draagouders moet een (zelf betaalde) voorlichting en counseling volgen. De RvdK vraagt zich af of in deze counseling de potentiële risico's voor het kind aan bod komen. Het doel van de counseling is namelijk 'informed consent', wat kort gezegd inhoudt dat alle betrokkenen begrijpen wat de "behandeling" inhoudt en welke risico's zij (lees wens- en of draagouders kunnen lopen). *Een actueel voorbeeld vanuit onze praktijk:* De rechter zal, zoals het voorstel er nu uitziet, geen informatie hebben over een draagmoeder waarbij eerder een kind uit huis is geplaatst omdat de baby verslaafd is geboren. Tenzij wens- of draagouders dit zelf naar voren zouden brengen. In de betreffende casus had draagmoeder er (bewust) voor gekozen om dit niet te delen met wensouders. Welk belang heeft de draagmoeder om dit wel naar voren te brengen bij de voorlichting/counseling of bij de rechter? En is dit een aanvaardbaar risico?

In de ogen van de RvdK wordt de rechter dus slechts in uitzonderingsgevallen (o.a. bij niet verstrekken VOG) van informatie over het kind voorzien. Naar de mening van de RvdK zou de rechter in alle gevallen van informatie over het kind moeten worden voorzien.

2. Vanuit onze bevindingen uit de praktijk, hecht de RvdK groot belang aan juiste afstammingsinformatie en voorlichting op jonge leeftijd aan het kind over de ontstaansgeschiedenis. In het nieuwe wetsvoorstel lijkt het risico op onjuiste afstammingsinformatie groter dan in de huidige situatie. Dit komt door het volgende. In de huidige draagmoederzaken waarbij de RvdK betrokken is, wordt zoveel mogelijk geprobeerd om betrouwbare afstammingsinformatie te krijgen met o.a. hulp van DNA. In dit wetsvoorstel is er geen DNA -vereiste opgenomen. Daarnaast is de overeenkomst van de rechter twee jaar geldig wat de kans op onbetrouwbare afstammingsinformatie doet toenemen. De RvdK adviseert om de registratie in het register te onderbouwen met DNA onderzoek.
3. De risico's voor kinderen bij trajecten via het buitenland zijn nog groter dan die in Nederland omdat: in veel andere landen geen waarde wordt gehecht aan het belang van afstammingsinformatie, de commerciële belangen groot zijn en er minder waarborgen zijn bij de klinieken (bv. bij bewaren dossiers). In het huidige wetsvoorstel zou een Nederlandse ambtenaar moeten beoordelen of informatie uit een bepaald land betrouwbaar is. De RvdK ziet, ook vanuit zijn ervaring met actuele draagmoederconstructies en adoptie, risico's en praktische problemen om dit in te schatten en de betrouwbaarheid kan ook sterk wisselen (bv. met wisselingen van directeuren van een kliniek, ander politiek klimaat etc.). De RvdK adviseert buitenlandse geboorteakten niet eenvoudig te erkennen.
4. De RvdK maakt zich verder zorgen om het standpunt dat indien er sprake is van forse betalingen aan de draagmoeder dat dit geen gevolgen mag hebben voor de wensouders (in hun ouderschap/gezag). Dit is haast een uitnodiging om geen rekening te houden met het effect van forse betalingen voor het kind. In internationale context wordt gezocht naar mogelijkheden om te voorkomen dat wensouders schade aan hun kind toebrengen (door forse betalingen of anonieme donoren). De RvdK doet de suggestie dat Nederland actief participeert in deze internationale 'denktank' om tot effectievere maatregelen te komen.

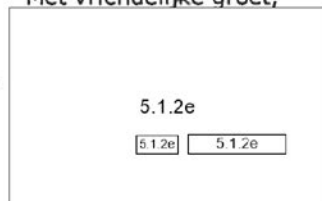
Landelijke Directie

Datum
26 februari 2020

Ons kenmerk
5.1.2e

In de bijlage zijn een aantal aanvullende opmerkingen gemaakt in memorie van toelichting.

Met vriendelijke groet,

Bijlage: Concept Mvt voorstel Kind, draagmoederschap en afstamming met daarin de opmerkingen van de RvdK.

To: 5.1.2 5.1.2e BD/DGSB/DJFC/F 5.1.2e @minjenv.nl
Cc: 5.1.2e @minjenv.nl 5.1.2e @minjenv.nl; 5.1.2 5.1.2e 5.1.2e @rvdk.nl
From: 5.1.2e 2e
Sent: Fri 10/16/2020 1:20:38 PM
Subject: RE: Laatste versie voorstel draagmoederschap

Beste 5.1.2e,

Dank voor een nieuwe versie van het wetsvoorstel draagmoederschap.

De RvdK heeft op veel verschillende momenten input gegeven op het wetsvoorstel. DSJ heeft toegelicht waarom bepaalde voorstellen niet zijn verwerkt in het wetsvoorstel.

De RvdK verwijst als reactie op deze versie van het wetsvoorstel daarom naar de eerdere bijdragen.

De RvdK brengt graag nog onder de aandacht dat de Raad voor de Rechtspraak dezelfde zorg als de RvdK lijkt te hebben over hoe het belang van het kind goed kan worden meegenomen in de procedure.

De RvdK heeft dit verwoord als:

Volgens het huidige voorstel moet de rechter bij zijn besluit het belang van het kind laten meewegen. Hiervoor is dan noodzakelijk dat de rechter informatie ontvangt over de risico's die voor het kind spelen in een specifieke draagmoederconstructie. In het huidige wetsvoorstel is niet geregeld (behalve bij twee uitzonderingen) hoe de rechter beschikt over informatie waaruit blijkt dat er risico's zijn voor het kind.

De Raad voor de Rechtspraak heeft dit verwoord als:

Toetsingscriteria

Het wetsvoorstel biedt de rechter veel ruimte bij de toetsing. Zo stelt het wetsvoorstel geen leeftijdsgrenzen, zoals bij adoptie wel het geval is, maar kan de leeftijd van de wensouders wel een rol spelen bij de rechterlijke beoordeling (MvT pag. 25). Over de effecten van draagmoederschap op de ontwikkeling van een kind is niet veel bekend. Bij de introductie van adoptie destijds zag ook niemand de schaduwzijde, maar die bleek er wel degelijk te zijn. Eén van die schaduwkanten betreft het financieel belang.

Financieel belang kan ook bij draagmoederschap een rol spelen. Wat betekent het voor een kind als het er op enig moment achter komt dat hij of zij 'gekocht' is? De rechter kan hierbij voor lastige afwegingen komen te staan. Wat betekent het bijvoorbeeld voor een kind als de wensouders 48 en 50 jaar oud zijn? Bij welke leeftijd is het toekennen van het ouderschap niet in het belang van het kind? Hoe kan de rechter het belang van een niet-geboren kind toetsen?

Tot slot nog een vraag over de rol van de RvdK.

Bij het onderdeel toetsingskader rechter (p 13MvT) staat:

4.5. Toetsingskader rechter

Zo toetst de rechter aan de voorwaarden of:

- er contra-indicaties blijken uit de counseling of, bij het ontbreken van een verklaring omtrent het gedrag van de wensouders, het advies van de raad voor de kindbescherming.;*

De RvdK begrijpt dit als, indien sprake is van deze twee uitzonderingen (contra-indicaties of geen VOG) dan moet er een advies van de RvdK komen voor de rechter.

Iets verder op pagina 14 van de MvT staat:

De rechter kan tevens de raad voor de kindbescherming vragen om nader onderzoek te verrichten, bijvoorbeeld als hij twijfelt aan de geschiktheid van de wensouders of draagmoeder. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als uit de counseling of strafrechtelijke toetst contra-indicaties naar voren komen bij ofwel de draagmoeder of wel de wensouders.

De RvdK begrijpt dit als, indien er contra-indicaties naar voren komen dan kan de rechter een advies van de RvdK vragen.

Deze twee teksten 'moet of kan' lijken niet met elkaar in overeenstemming. Kunnen jullie toelichten wat er wordt bedoeld?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2 5.1.2e

Senior Beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M 5.1.2e

Van: 5.1.2e @minjenv.nl (5.1.2e @minjenv.nl)

Verzonden: maandag 12 oktober 2020 16:06

Aan: 5.1.2e e 5.1.2 5.1.2e

CC: 5.1.2e @minjenv.nl

Onderwerp: Laatste versie voorstel draagmoederschap

Ha 5.1.2e en 5.1.2e,

Bijgaand treffen jullie de laatste versie aan van het wetsvoorstel omtrent draagmoederschap. Hierin zijn de consultatiereacties verwerkt en deze versie is vandaag interdepartementaal gedeeld.

Mochten jullie nog opmerkingen hebben, dan horen wij dat graag uiterlijk 23 oktober aanstaande (dit is ook de deadline voor interdepartementale input).

Alvast bedankt en tot morgen!

Groeten 5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e (5.1 5.1.2e)
Coördinerend raadviseur (wnd.)

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag |
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

T 5.1.2e
5.1.2e @minjenv.nl
www.rijksoverheid.nl/jenv

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Pagina's zijn geweigerd

1 - 2

Reeds Openbaar

> Retouradres Postbus 20301 2500 EK Den Haag

5	5.1.2e
5.1.2e	@minjenv.nl

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EK Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Contactpersoon

5.1.2e
5.1.2e

Ons kenmerk

5.1.2e	022-2211
--------	----------

Datum: 22 november 2022
Onderwerp: Wetsvoorstel DM

Geachte

	5.1.2e
--	--------

De RvdK heeft kennisgenomen van het nieuwe wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en afstamming. Zoals eerder aangegeven is de RvdK voorstander van een regeling aangaande draagmoederschap. We zijn blij met de verbeterde versie en de mooie en uitgebreide memorie van toelichting. Ook kunnen we ons vinden in het normatieve karakter van de memorie van toelichting.

De RvdK staat positief tegenover de onderdelen in dit wetsvoorstel die de positie van het kind versterken. Bijvoorbeeld de positieve verplichting om een kind al jong te informeren over zijn ontstaansgeschiedenis en het verbod op kinderkoop. Op een aantal punten meent de RvdK dat de positie van het kind nog verder versterkt zou moeten worden, zodat zijn belang daadwerkelijk goed gewogen kan worden. Het gaat om de volgende punten:

1. VOG

Volgens het huidige voorstel moet de rechter bij zijn besluit het belang van het kind laten meewegen. Hiervoor is het volgens ons noodzakelijk dat de rechter zoveel mogelijk informatie ontvangt over de risico's voor het kind in een specifieke draagmoederconstructie. In het huidige wetsvoorstel wordt gekozen voor een VOG van wens- en draagouders. Wij pleiten ervoor dat de RvdK een lichte screening doet, vergelijkbaar zoals we die bij pleegouders doen. Wij bekijken dan de justitiële gegevens van betrokkenen, en we kijken of betrokkenen voorkomen in ons eigen registratiesysteem. Onze justitiële screening geeft meer informatie dan de VOG. Zo kijken wij verder terug en screenen wij alle inwonende boven de 12 jaar mee. Door tevens in ons eigen registratiesysteem te kijken, kunnen we zien of betrokkenen al bekend zijn bij de RvdK.

Dat wil zeggen dat de rechter dan ook beschikt over bijvoorbeeld het gegeven dat de betrokken volwassenen reeds een negatief advies kregen met betrekking tot interlandelijke adoptie. Deze screening is net wat uitgebreider dan uitsluitend een VOG.

2. Geldigheidsduur toestemming

De toestemming van de rechter is drie jaar geldig. Na de toestemming van de rechter constateren wij dat er geen enkel update- of toezichtmoment plaatsvindt. Uit onze praktijk (onder andere in adoptiezaken) constateren wij dat er veel kan veranderen in 3 jaar tijd. In die tijd kunnen er ingrijpende gebeurtenissen plaatsvinden die maken dat de oorspronkelijke plannen kunnen veranderen.

3. Controle en handhaving

We constateren goede intenties en de wet geeft duidelijke aanwijzingen hoe te handelen. Maar we zien ook dat er geen controle of handhaving is op de daadwerkelijke toedracht. Voorbeelden hiervan zijn: wordt het kind daadwerkelijk geregistreerd in het afstammingsregister, wordt het kind daadwerkelijk door de gezagsdragers geïnformeerd over zijn of haar ontstaans- en afstammingsgegevens? En zo niet, wat kan hiertegen worden gedaan?

4. Buitenlandse trajecten

De risico's voor kinderen bij trajecten via het buitenland zijn nog groter dan die in Nederland, omdat in veel andere landen geen waarde wordt gehecht aan het belang van afstammingsinformatie, de commerciële belangen groot zijn en er minder waarborgen zijn bij de klinieken (bv. bij bewaren dossiers). De RvdK ziet, ook vanuit zijn ervaring met actuele draagmoederconstructies en adoptie, dat bij buitenlandse draagmoederschapsconstructies er soms geen enkele verwantschap is tussen wensouders en kind, terwijl dit wetsvoorstel lijkt uit te gaan van een zeker mate van verwantschap. Wij missen in de memorie van toelichting aandacht voor situaties waarin kind en wensouder niet genetisch verwant zijn.

5. DNA

Vanuit onze bevindingen uit de praktijk, hecht de RvdK groot belang aan juiste afstammingsinformatie en voorlichting op jonge leeftijd aan het kind over de ontstaansgeschiedenis. Het wetsvoorstel wil het recht van het kind op afstammingsinformatie waarborgen door middel van het afstammingsregister. Toch lijkt in het nieuwe wetsvoorstel het risico op onjuiste afstammingsinformatie groter dan in de huidige situatie. In de huidige draagmoederzaken waarbij de RvdK betrokken is, wordt zoveel mogelijk geprobeerd om betrouwbare afstammingsinformatie te krijgen met hulp van DNA. In dit wetsvoorstel is er geen DNA-vereiste opgenomen.

Daarnaast is de overeenkomst van de rechter drie jaar geldig, hetgeen de kans dat draagmoeder zwanger wordt van een ander dan de wensouder vergroot. De RvdK adviseert om de registratie in het register te onderbouwen met DNA onderzoek.

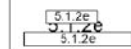
6. Besluit tot overdracht

Dit wetsvoorstel geeft de draagmoeder tot zes weken vanaf de geboorte om haar beslissing tot overdracht van het kind te herroepen. Deze herroeping kan alleen plaatsvinden als er sprake is van bedreiging, dwaling of bedrog, of

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EK Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Contactpersoon

Ons kenmerk

5.1.2e 2022-2211

indien na de toekenning de omstandigheden zijn gewijzigd. Deze situatie wijkt sterk af van de huidige wettelijke afstandsprocedure.

In onze afstandsprocedure heeft een afstandsmoeder nu 12 maanden de tijd vanaf de geboorte om terug te komen op haar voornemen tot afstand. Als de moeder terugkomt op haar voornemen tot afstand, gebeurt dit het vaakst gedurende de eerste drie maanden. De termijn van 6 weken is naar de mening van de RvdK erg kort, zeker omdat de draagmoeder dan net is bevallen (=ingrijpende gebeurtenis). Wij pleiten er dan ook voor om de termijn van zes weken op te rekken naar tenminste drie maanden.

7. Emotionele druk

Wij constateren een discrepantie met de landenanalyse van de RSJ voor interlandelijke adoptie. Daar valt de VS af mede omdat de afstandsmoeder al tijdens de zwangerschap contact heeft met de aspirant adoptieouders waardoor, zo stelt de RSJ, de afstand onder emotionele druk kan plaatsvinden. De RvdK sluit niet uit dat dit ook kan gelden voor draagmoeders. Als de draagmoeder tijdens de zwangerschap twijfelt aan haar besluit tot afstand van het kind na de geboorte, heeft zij dan de mogelijkheid terug te komen op haar voornemen, of is de emotionele druk te groot omdat er al een band is ontstaan met wensouders?

8. Voorlichting en counseling

De RvdK biedt graag aan om mee te denken over de invulling van de verplichte counseling en voorlichting. Wij dragen hieraan graag bij vanuit onze ervaring en expertise om het belang van het kind ook daarin optimaal te waarborgen.

Indien gewenst geven we graag nadere uitleg of verduidelijking van bovenstaande punten. Graag zie ik uw reactie op bovenstaande opmerkingen en voorstellen tegemoet.

Met vriendelijke groet

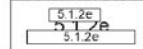
5.1.2e

H.B.P. Elbers
Algemeen Directeur

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EK Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Contactpersoon

Ons kenmerk

5.1.2e 2022-2211

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Raad voor de Kinderbescherming
Landelijk Bureau / Landelijke Directie
Postbus 19202
3501 DE Utrecht

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv
Contactpersoon

Projectnaam

-

Ons kenmerk
4680334

Uw kenmerk

-

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 4 april 2023
Onderwerp Reactie op brief wetsvoorstel draagmoederschap

Geachte

Begin november 2022 is een concept van het wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en afstamming na advisering door de Raad van State ter afstemming aan, onder meer, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) gestuurd. U heeft hierop schriftelijk gereageerd, waarvoor dank. Ook gedurende de wetsvoorbereiding is regelmatig contact geweest met medewerkers van de RvdK.

U laat weten dat de RvdK voorstander is van een regeling aangaande draagmoederschap en dat de RvdK blij is met de verbeterde versie en de mooie en uitgebreide memorie van toelichting. Goed dit te vernemen. Wel meent de RvdK dat de positie van het kind nog verder zou moeten worden versterkt. U noemt daarbij een aantal punten. In een overleg op 9 februari jl. tussen medewerkers van de RvdK en het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn deze punten besproken. Deze punten zijn daarnaast expliciet besproken met de Minister voor Rechtsbescherming. Hierbij ontvangt u desgevraagd een schriftelijke reactie op de punten uit uw brief.

Hieronder geef ik per punt mijn reactie, zoals ook in het hiervoor genoemde overleg is gedaan.

1. VOG

De RvdK pleit ervoor bij draagmoederschapszaken een lichte screening door de RvdK uit te laten voeren in plaats van het opvragen van een VOG van de wensouders- en draagouders, omdat met een screening meer informatie kan worden verkregen.

In het wetsvoorstel wordt geregeld dat de wensouders (dus niet ook de draagmoeder en haar eventuele partner) een VOG dienen te overleggen. Er wordt niet gekozen voor een screening, omdat dit wordt gezien als een te zware eis. In het wetsvoorstel worden enerzijds normen neergelegd voor zorgvuldig draagmoederschap. En anderzijds wordt beoogd wensouders te stimuleren om te kiezen voor een zorgvuldig traject. Dat vergt constant zoeken van een balans tussen het stellen van zorgvuldigheidseisen en niet te hoge drempels opwerpen. Hoewel draagmoederschap complex is, wordt in het wetsvoorstel zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij hoe ouders doorgaans een kind krijgen (twee biologische

ouders zonder behulp van een draagmoeder). Ouders die op deze manier een kind krijgen, worden ook niet van tevoren gescreend. Bovendien zijn in het wetsvoorstel voorwaarden opgenomen om eventuele risico's voor het kind vooraf te signaleren. Zo dienen wensouders en draagmoeder vooraf voorlichting en counseling te volgen én dienen de wensouders, zoals genoemd, een VOG te overleggen. Bovendien heeft de rechter bij twijfel of het traject in het belang van het kind is, altijd de mogelijkheid om de RvdK te vragen een onderzoek uit te voeren.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
4 april 2023

Ons kenmerk
4680334

2. Geldigheidsduur toestemming

De RvdK noemt dat de toestemming van de rechter drie jaar geldig is en dat er in die periode van alles kan veranderen, zonder dat er een update- of toezichtsmoment plaatsvindt.

Het klopt dat situaties in drie jaar tijd kunnen veranderen. Daarom is ook niet gekozen voor een onbepaalde duur. Voor een geldigheidsduur van drie jaar is gekozen, omdat uit de praktijk blijkt dat ivf-trajecten enige tijd kunnen duren. Ook de duur van de zwangerschap valt nog in deze periode. Zoals eerder genoemd, wordt in het wetsvoorstel steeds gezocht naar een balans tussen het stellen van zorgvuldigheidseisen en niet te hoge drempels opwerpen. De Staatscommissie herijking ouderschap heeft in haar rapport in dit kader overwogen of een tweede rechterlijke toets na de geboorte nodig zou zijn.¹ Zij noemde dat dit echter in het gros van de gevallen niet tot een ander oordeel zou leiden en daarmee enkel zou strekken tot bekrachtiging van het eerdere oordeel. Ook zou dan niet vanaf de geboorte vaststaan wie de juridische ouders van het kind zijn, dan wel wie het gezag over het kind heeft, hetgeen niet in het belang van het kind is. De Staatscommissie vond een tweede toets dan ook niet wenselijk. Om voorgaande redenen wordt een geldigheidsduur van drie jaar wenselijk geacht en is niet gekozen voor een kortere termijn of (tussentijds) controlemoment.

3. Controle en handhaving

De RvdK signaleert dat er geen controle of handhaving is op de daadwerkelijke toedracht en noemt een aantal voorbeelden: wordt het kind daadwerkelijk geregistreerd in het afstammingsregister, wordt het kind daadwerkelijk door de gezagsdragers geïnformeerd over zijn of haar ontstaans- en afstammingsgegevens? En zo niet, wat kan hiertegen worden gedaan?

Wat betreft de controle en handhaving verwijs ik naar de reactie op punt 2 hiervoor. Inschrijving in het afstammingsregister is verzekerd doordat in het wetsvoorstel is bepaald dat de betrokken instantie (gemeente of rechtbank) stukken aan het register stuurt. Voor het overige geldt de verplichting voor ouders om het kind voorlichting over de afstamming te geven op gelijke wijze als voor ouders geldt die anders dan na draagmoederschap ouder zijn geworden. De verplichting voor gezagsdragers tot het geven van voorlichting over de afstamming krijgt in het wetsvoorstel een wettelijke basis. Het is in beginsel aan de ouders om een geschikt moment te kiezen voor het geven van deze informatie aan het kind. Van de ouders met gezag mag worden verwacht dat zij het kind bijtijds voorlichten en indien van toepassing doorverwijzen naar het afstammingsregister. Deze verplichting is echter

¹ Bijlage bij *Kamerstukken II 2016/17*, 33836, nr. 18, p. 474.

niet afdwingbaar, ook niet bij ouders van kinderen die anders dan na draagmoederschap zijn geboren.

4. Buitenlandse trajecten

De RvdK benoemt dat de risico's voor kinderen bij draagmoederschapstrajecten in het buitenland groot zijn, o.a. omdat in veel landen geen waarde wordt gehecht aan het belang van afstammingsinformatie en de commerciële belangen groot zijn. De RvdK mist in de memorie van toelichting aandacht voor situaties waarin kind en wensouders niet genetisch verwant zijn.

Ik deel de zorgen over de geschetste risico's bij buitenlandse trajecten. Het wetsvoorstel beoogt ouders die kiezen voor buitenlands draagmoederschap, te stimuleren te kiezen voor een traject dat voldoet aan bepaalde zorgvuldigheidseisen. Op die manier wordt met het wetsvoorstel getracht de risico's bij buitenlandse trajecten te verkleinen. De bestaande mogelijkheden voor draagmoederschapstrajecten in het buitenland kunnen niet worden afgesloten. Het wetsvoorstel kan de risico's in het buitenland echter niet wegnemen.

Indien er geen genetische band bestaat tussen het kind en de wensouders, kan geen gebruik worden gemaakt van de regeling die ziet op buitenlands draagmoederschap. Draagmoederschap zonder genetische band met de wensouders onderscheidt zich te weinig van adoptie, waarvoor andere procedures gelden. De regeling binnen Nederland biedt in uitzonderlijke gevallen wel ruimte voor draagmoederschap indien vooraf door de rechter wordt vastgesteld dat een zwangerschap met een aan de wensouders genetisch verwant kind onmogelijk blijkt.

5. DNA

De RvdK adviseert om registratie van afstammingsinformatie in het afstammingsregister te onderbouwen met DNA onderzoek.

In het wetsvoorstel is bepaald dat in het kader van de erkenning van rechtswege van afstamming na draagmoederschap in het buitenland, gebruik dient te worden gemaakt van betrouwbaar DNA bewijs. In het wetsvoorstel wordt niet gekozen voor een verplichte DNA-test om de juistheid van de afstammingsinformatie voorafgaand aan opslag in het register te controleren. In algemene zin wordt door de overheid geen controle van DNA-relaties uitgevoerd bij het ontstaan van afstammingsrelaties. Eventuele onzekerheid die kan bestaan over de biologisch/genetische afstamming is vergelijkbaar met de onzekerheid die feitelijk voor iedereen bestaat. De overheid heeft uitsluitend een faciliterende rol door de opslag van gegevens mogelijk te maken. Bij de voorlichting wordt het belang van juiste afstammingsinformatie benadrukt. Ook wordt in de begeleiding bij de inzage in afstammingsinformatie in het register aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van de gegevens.

6. Besluit tot overdracht

De RvdK vindt de termijn van zes weken na de geboorte waarbinnen de draagmoeder kan terugkomen op haar beslissing tot overdracht van het ouderschap te kort en adviseert een termijn van tenminste drie maanden te hanteren.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
4 april 2023

Ons kenmerk
4680334

Het advies van de RvdK is overgenomen en het wetsvoorstel is op dit punt aangepast in die zin dat de draagmoeder na de geboorte drie maanden heeft om terug te komen op haar beslissing.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

7. Emotionele druk

De RvdK noemt dat bij interlandelijke adoptie de VS afvalt als herkomstland, mede omdat de afstandsmoeder al tijdens de zwangerschap contact heeft met de aspirant-adoptieouders en, zo stelt de RSJ, de afstand onder emotionele druk kan plaatsvinden. De RvdK sluit niet uit dat dit ook kan gelden voor draagmoeders en stelt de vraag of zij daardoor tijdens de zwangerschap emotioneel gezien nog wel de mogelijkheid hebben om terug te komen op hun beslissing.

Datum
4 april 2023

Ons kenmerk
4680334

Belangrijk verschil tussen adoptie en draagmoederschap is dat het bij draagmoederschap (doorgaans) gaat om genetisch eigen kinderen van (een van) de wensouders. Bij draagmoederschap bestaat voor de geboorte al de intentie het kind voor een ander te gaan dragen. Dit is wezenlijk anders dan bij adoptie.

Inherent aan draagmoederschap in Nederland is dat er voor de geboorte contact is tussen wensouders en draagmoeder; er moeten afspraken worden gemaakt met elkaar. Voorstelbaar is ook dat het bij draagmoederschap juist waardevol is dat er contact is geweest, zodat wensouders iets kunnen vertellen over de persoon van de draagmoeder aan het kind en het verloop van de zwangerschap. Voor de Nederlandse trajecten bevat de regeling verder een mogelijkheid tot herroeping van de beschikking tot toekenning van het ouderschap na draagmoederschap. In het buitenland verschilt het per land of er gedurende de zwangerschap contact is tussen draagmoeder en wensouders. Ook hier geldt dat het contact juist waardevol kan zijn. Daarnaast is in de regeling opgenomen dat ook bij een buitenlands traject de draagmoeder de mogelijkheid moet hebben gehad om terug te kunnen komen op haar beslissing tot afstand van het kind.

8. Voorlichting en counseling

De RvdK biedt aan om mee te denken over de invulling van de verplichte counseling en voorlichting.

Hier wordt graag gebruik van gemaakt. De RvdK is reeds een aantal keer gevraagd om vanuit zijn deskundigheid mee te denken over deze onderwerpen. Graag wordt ook in het verdere verloop van het wetgevingstraject gebruik gemaakt van deze expertise. Daarbij wordt voortzetting van het contact met uw medewerkers in meer algemene zin eveneens zeer op prijs gesteld.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
4 april 2023

Ons kenmerk
4680334

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J
Aan: [5.1.2e]
Cc: [5.1.2e] BD/DSen/J
Onderwerp: RE: Afstemming wetsvoorstellen [buiten verzoek] en Draagmoederschap
Datum: vrijdag 14 februari 2020 08:53:28

Dank [5.1.2e]
Aan [5.1.2e] zie cc, en [5.1.2e]

Groet [5.1.2e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] .1.2e [5.1.2e] @rvdk.nl>
Datum: vrijdag 14 feb. 2020 8:50 AM
Aan: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Onderwerp: RE: Afstemming wetsvoorstellen [buiten verzoek] en Draagmoederschap

Goedemorgen,

Dank voor het toesturen. Ik had het inderdaad nog niet ontvangen. Gelet op de strakke deadline is het fijn om het nu te hebben. Ik ga er mee aan de slag [5.1.2e] is met vakantie) en jullie horen van me. Aan wie moet het eigenlijk verstuurd worden? [5.1.2e]

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e]
juridisch adviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming
Landelijke Staforganisatie
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
Ook in Den Haag ben ik op onderstaand telefoonnummer bereikbaar

T 030 [5.1.2e]
[5.1.2e] @rvdk.nl
www.kinderbescherming.nl

Aanwezig [5.1.2e]
.....

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J [5.1.2e]@minjenv.nl]
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 17:59
Aan: [5.1.2e]
Onderwerp: FW: Afstemming wetsvoorstellen [buiten verzoek] en Draagmoederschap
Urgentie: Hoog

[5.1.2e]

Ook voor jou onderstaande mail en deadline.

Alvast bedankt!

Fijne avond,

[5.1.2e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Datum: donderdag 13 feb. 2020 5:38 PM
Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@rvdk.nl>
Onderwerp: FW: Afstemming wetsvoorstellen [buiten verzoek] en Draagmoederschap

Hoi [5.1.2e]

Ik weet nou niet of deze wetsvoorstellen al zijn verstuurd, maar hierbij.
Zie hieronder de deadline, die ook voor jullie geldt.

Alvast hartelijk dank!

Groet [5.1.2e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DWJZ/PR <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Datum: dinsdag 11 feb. 2020 11:16 AM
Aan: [5.1.2e]@minbzk.nl' <[5.1.2e]@minbzk.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] - OCW -' <[5.1.2e]@minocw.nl>, [5.1.2e]
[5.1.2e] VWS -' <[5.1.2e]@minvws.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] VWS -' <[5.1.2e]@minvws.nl>, [5.1.2e]
<[5.1.2e]@minvws.nl>, [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>, [5.1.2e]@minbzk.nl' <[5.1.2e]@minbzk.nl>,
[5.1.2e] [5.1.2e] (AFP/BELEID)' <[5.1.2e]@minfin.nl>, [5.1.2e]@minszw.nl' <[5.1.2e]@minszw.nl>, [5.1.2e]
[5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e]
<[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minszw.nl' <[5.1.2e]@minszw.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]
[5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>, [5.1.2e] (DB/AV)' <[5.1.2e]@minfin.nl>, [5.1.2e]
<[5.1.2e]@minszw.nl>
Kopie: [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] - BD/DSen/J
<[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DWJZ/PR <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e]
BD/DWJZ/PR <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e]
BD/DCOM/P&B <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] BD/DWJZ/PR
<[5.1.2e]@minjenv.nl>, [5.1.2e] BD/DSen/J <[5.1.2e]@minjenv.nl>
Onderwerp: Afstemming wetsvoorstellen [buiten verzoek] en Draagmoederschap

Dag allemaal,

Zie bijgaand, zoals eerder aangekondigd, de conceptwetsvoorstellen voor [buiten verzoek] en draagmoederschap. Het is een flinke kluit, waarvan we graag horen of eea op deze manier voor jullie door kan richting internetconsultatie, of dat er springende punten zijn die voor die tijd aandacht vragen. De voorstellen vormen uiteraard in de eerste plaats een uitwerking van de Kabinetbrief van juli vorig jaar, daarom heb ik die ook nog even toegevoegd. Hieronder zijn nog wat inhoudelijke vragen die we graag aan jullie stellen, uitgesplitst naar departement. Daarnaast geldt voor allen de vraag of jullie bewindspersonen kunnen instemmen met internetconsultatie op de voorstellen in deze vorm.

Planning

Graag ontvangen we **uiterlijk 26 februari** aanstaande een reactie op de voorstellen. Kort daarop zal mededeling worden gedaan aan de MR dat in internetconsultatie zal worden gegaan met de voorstellen. De consultatietermijn zal dan dezelfde dag starten.

Inhoudelijke vragen

Met betrekking tot de wetsvoorstellen spelen de volgende aspecten waar we in het bijzonder de aandacht van de specifiek aangegeven departementen voor vragen.

Wetsvoorstel [buiten verzoek]

buiten verzoek

Wetsvoorstel draagmoederschap

Erkenningsregeling buitenlands draagmoederschap – [zie wet p. 8 Artikel II en MvT p. 13 en p. 26 en verder)

BUZA, BZK

Grondslag afstammingsregister [zie art. 199a en toelichting p. 10 en p. 18-19] – **VWS**

Counseling wensouders/draagmoeder [zie artikel 215, lid 1 onder a en lid 2 en Artikel IV, wijziging artikel 151b Strafrecht, MvT p. 20 en verder] – **VWS**

Bemiddeling draagmoederschap [zie artikel 215, lid 1 onder a en lid 2 MvT p. 20 en verder & p. 30 e.v.] – **VWS**

Verlofregelingen draagmoederschap – [artikel V, PM punt] **SZW**

Mochten er vragen zijn, dan hoor ik uiteraard graag van jullie. Bij voorbaat dank voor jullie reactie!

Hartelijke groet,

[5.1.2e]

[5.1.2e] [5.1.2e]

Raadadviseur

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag |
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
T 5.1.2e
Bij geen gehoor: T 5.1.2e
5.1.2e @minjenv.nl
www.rijksoverheid.nl/jenv
.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Van: [5.1.2e] [5.1.2e.2e]
Aan: [5.1.2e] -BD/DSen/J
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]
Onderwerp: FW: Vraag naar rapport/artikel
Datum: maandag 23 maart 2020 15:15:46
Bijlagen: [NJB_december_2019_Draagmoederschap_wettelijk_regelen\(3\).pdf](#)
[Trouw Hoksbergen juni 2005.docx](#)
[Verspeeld ouderschap \[5.1.2e\] 2008 \(niet geplaatst\).doc](#)

Beste [5.1.2e]

Ik heb nagezocht of ik kon vinden wat mijn voorganger hierover heeft verzameld. Dat blijkt best lastig vindbaar maar we hebben wat gevonden.

- Input RvdK in 2014 aan de Staatscommissie (op grond van expertise van onze gedragswetenschappers)

De Raad voor de Kinderbescherming komt op voor de rechten van het kind, van wie de ontwikkeling en opvoeding worden bedreigd.

Een kind heeft continuïteit, veiligheid en stabiliteit nodig om goed op te kunnen groeien.

Allereerst is er het belang van **continuïteit**. Een kind heeft een verhaal nodig dat klopt en compleet is. Het moet een goed verhaal zijn dat aan een kind uit te leggen is zonder dat het beschadigd raakt. Zo is het voor een kind belangrijk te weten waar het bij hoort. Waar het vandaan komt. Van wie het komt.

Wat de Raad voor de Kinderbescherming betreft is het verhaal voor het kind niet goed, als de wortels van het kind terug te voeren zijn op commercieel gewin. (Of als in het verhaal uitgelegd moet worden waarom het contact met een belangrijke (mee-) opvoeder of familielid door ruzie tussen de volwassenen abrupt en voor altijd is verbroken).

Zie voor theorie, o.a. De Ontwikkeling van het Kind, Verhulst (2008):

Verhulst bespreekt de psychosociale ontwikkeling volgens Erikson. Een kind ontwikkelt basaal vertrouwen in ouders en de omgeving door continuïteit in de zorg die ouders bieden. Deze zorg dient dan liefdevol en een voorspelbare reactie op de behoeften van het kind te zijn. Wanneer dit geboden wordt verwerft het kind een "innerlijke representatie van continuïteit, samenhang en voorspelbaarheid van ervaringen met volwassenen, de basis van wat hij [Erikson] de *ego-identiteit* noemde. Identiteit, het gevoel een in de tijd continue eenheid te zijn die te onderscheiden is van alle anderen, heeft namelijk niet alleen te maken met de innerlijke samenhang van de persoon, maar is ook nauw verbonden met de uiterlijk vertrouwde en voorspelbare dingen en mensen."

Wat dan als de mensen die je als basis hebt ervaren, aan wie je je vertrouwen hebt gegeven en van waaruit je je basaal vertrouwen hebt gebaseerd, je gekocht blijken te hebben. Wanneer je ouders zelf niet voor je hebben kunnen zorgen en de ouders die je opvoeden dit graag voor hen wilden doen en jouw een betere toekomst willen geven, kan dit mogelijk een plek te geven zijn. Maar wat als je voor het doel gecreëerd bent om bij wensouders op te groeien?

- Art 35 van IVRK stelt dat handel en verkoop van kinderen moet worden voorkomen (in het belang van het kind).

De lastige discussie is wanneer er sprake is van handel. Vanuit het kind gedacht zou de bovengrens mogelijk zijn dat er meer betaald is dan werkelijk gemaakte onkosten. Aangezien draagmoederschap nog relatief nieuw is gaan de voorbeelden vaak over

adoptie. De essentie voor het kind (er is veel geld betaald/ heel veel moeite gedaan) lijkt vergelijkbaar.

Onderstaand een paar voorbeelden:

Onderzoek naar draagmoederkinderen

Er is nog geen onderzoek gedaan bij draagmoederkinderen over de verschillende effecten die draagmoederschap op het kind zou kunnen hebben. Bij de start van adoptie was dat ook het geval dat er nog weinig informatie bekend was. Later bleken pas de nadelige effecten voor kinderen. Hierbij is ook naar voren gekomen dat voor geadopteerden (en mogelijk dus straks ook bij draagmoederkinderen) het soms pas mogelijk is om na de dood van hun wensouders te kunnen reflecteren. De loyaliteit naar wensouders toe die zoveel moeite gedaan hebben en zoveel geld betaald hebben voor jou zorgt maakt het sommige kinderen/volwassenen een dilemma om om te gaan met de nadelen die ze kunnen ervaren door hun 'andere en bijzonder' wijze waarop iemand in een gezin is gekomen. Deze loyaliteitsproblematiek bij adoptiekinderen is naar verwachting ook voor draagmoederkinderen van toepassing.

Uit document van 5.1.2e uit 2010

5.1.2e
Kinder- en Jeugdpsycholoog 5.1.2e
5.1.2e

Illegaliteit maakt afgestaan en geadopteerd zijn voor het kind complex. Niet alleen hebben de wensouders een strafbaar feit begaan om het kind te verkrijgen, ook heeft de geboortemoeder (in de onderhavige situatie mogelijk samen met de vader) het kind weggedaan. In illegale zaken staat daar vaak een geldbedrag tegenover. De bodem in het leven van het kind is gebouwd op een 'zakelijke' transactie, wat het kind maakt tot koopwaar. Het kind is verkocht en gekocht. Hoe gaan koopouders-daders dit ooit een zinvolle plek geven? Hoe gaan zij hun rol als opvoeders invullen waarbij ze vertrouwen vragen en geven aan het kind, maar zich bij de start van het gezinsleven als onbetrouwbaar hebben opgesteld? Wat kan dit voor een kind betekenen?

(.....)

In het algemeen ontstaat een extra vraagstuk voor het kind, waarbij de vraag 'wie ben ik' ook beantwoordt wordt met 'iets dat je verhandelt'. De hand die jou voedt heeft jou ook gekocht of verkocht. Wat betekent dat? Ben je dan nog wel wat waard? Mag je als mens zijn wie je bent?

Artikelen

NJB

-Zie bijlage. Niet in belang van kind om door wensouders besteld te worden.

Hoksbergen (emeritus professor)

-Bijlage. Betaald Draagmoederschap is kinderhandel (2005).

- Uit Position Paper Hoksbergen 2017 (Ronde Tafel TK).

Het verwekt worden via een draagmoeder en vervolgens te worden afgestaan, kan voor het kind een zeer belastend gegeven zijn, waarmee het in de loop van zijn leven zal worstelen. Direct de biologische moeder verlaten, kan traumatisch voor het kind zijn (Verrier, *The primal wound Understanding the adopted child*).

Het betalen van kosten en een vergoeding geven van bijv. maximaal € 500,- per maand, of welke vergoeding ook, zal het kind later de indruk geven dat het toch 'gekocht' is. Het zet de deur open naar commercieel draagmoederschap. Het kind wordt, en kan zich ook ervaren als materieel object.

- Identiteitsproblemen van geadopteerden en pleegkinderen zijn vergelijkbaar. Sommige draagmoederkinderen vallen onder de categorie pleegkinderen.

<https://jeugdbescherming.jimdofree.com/adoptie-en-pleegzorg/identiteit-hechting/>

- Artikel 5.1.2e (2008) over een zaak waarbij baby gekocht is (vergelijkbaar met commercieel draagmoederschap wat nu is toegestaan in Nederland).

Passage hieruit: Hebben ze zich gerealiseerd dat het afgestaan zijn en gekocht zijn nooit goed te maken is door een goede en liefdevolle opvoeding?

- **Vraagstuk van geld betalen voor baby en vrijwilligheid**

In de periode tussen 1956 en 1975 zijn duizenden Nederlandse vrouwen gedwongen om afstand te doen van hun kind. Zogenaamd vrijwillig, maar dat was niet zo (zie onderzoek Radboud). Wat betekent het concept vrijwilligheid als er ook nog voor betaald wordt aan draagmoeders (die veelal in lagere sociale klasse en lagere inkomensklasse zitten).

Zie verschillende artikelen over de babyfarms in Sri Lanka. Draagmoederschap is vergelijkbaar in de zin van een baby op bestelling met doel om er geld aan te verdienen.

De RvdK meent:

Ieder kind heeft het recht om niet verhandeld te worden. De RvdK legt in de voorlichting uit wat de risico's zijn voor een kind indien er meer geld dan de werkelijke betaalde onkosten wordt betaald. Of wat het effect voor een kind kan zijn als sprake is van een kwetsbare draagmoeder (bv. door schulden of als werknemer van de wensouders).

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Senior Beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M 5.1.2e

Van: [5.1.2e] [5.1.2e]e
Verzonden: vrijdag 6 maart 2020 16:18
Aan: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSenJ/J'
Onderwerp: RE: Vraag naar rapport/artikel

Hoi [5.1.2e]

Ik begreep jouw vraag 'of er bronnen zijn die wij gebruiken bij dit standpunt'. Dit is iets wat ik graag aan mijn voorganger zou vragen, maar die werkt helaas niet meer bij ons. Maar ik zal naspeuren wat ik erover terug kan vinden.

Met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]

Senior Beleidsadviseur

.....
Raad voor de Kinderbescherming

Landelijke Staforganisatie

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] BD/DSenJ/J ([5.1.2e]@minjenv.nl)

Verzonden: vrijdag 6 maart 2020 12:26

Aan: [5.1.2e] [5.1.2e]e

Onderwerp: Vraag naar rapport/artikel

Ha [5.1.2e]

Ik meende dat je gisteren vertelde dat je een onderzoeksrapport/artikel had waaruit naar voren kwam dat betalingen voor het kind risico's voor de identiteitsvorming van het kind opleveren. Zou je dat nog aan mij kunnen toesturen? Dit kan ik dan meenemen bij de uitwerking van o.a. de strafbaarstelling.

Dank en groeten,

[5.1.2e]

[5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]

Beleidsmedewerker

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctietoepassing en Jeugd
Afdeling Jeugd

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
E [5.1.2e]@minjenv.nl

M [5.1.2e]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat

aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Pagina's zijn geweigerd buiten verzoek

1 - 3

buiten verzoek

Pagina's zijn geweigerd buiten verzoek

1 - 4

buiten verzoek

Pagina's zijn geweigerd buiten verzoek

1 - 2

buiten verzoek

Factsheet regeling draagmoederschap

1. Aanleiding wetsvoorstel

Bij brief van 12 juli 2019 heeft het kabinet de Tweede Kamer geïnformeerd over zijn reactie op de aanbevelingen van de Staatscommissie Herijking ouderschap.¹ Het kabinet kondigt daarin een regeling voor draagmoederschap aan. Deze factsheet geeft hiervoor een nadere uitwerking. Daarbij is onder andere gebruik gemaakt van de input van deskundigen met wie tijdens een expertmeeting op 17 september 2019 is gesproken over draagmoederschap.

Met een regeling voor draagmoederschap wordt de huidige manier van ouderschapsvorming bij draagmoederschap (door middel van de algemene regeling voor erkenning en adoptie) – al biedt deze minder rechtszekerheid – niet afgesloten of verboden. De nieuwe regeling voor toekenning van ouderschap bij draagmoederschap biedt meer rechtszekerheid voor zowel het kind als de wensouders moet derhalve niet zulke drempels opwerpen dat het aantrekkelijker is de huidige route te blijven volgen.

2. Inhoud draagmoederschap

In de kabinetsreactie is op hoofdlijnen benoemd wat een regeling voor draagmoederschap inhoudt, te weten:

- de ontstaansgeschiedenis, waaronder de persoon van de draagmoeder en eventuele zaad- of eiceldonoren, moet voor het kind op termijn te achterhalen zijn (art. 7 IVRK);
- de afspraken tussen de draagmoeder en de wensouders worden vóór de conceptie vastgelegd en bij het verzoek aan de rechter gevoegd;
- de rechter toetst of wensouders en de draagmoeder zich hebben laten voorlichten en adviseren, of de financiële risico's van de draagmoeder zijn gedekt (via verzekeringen) en of er geen contra-indicaties bestaan voor de overdracht van het ouderschap;
- tenminste één van de wensouders heeft een genetische band met het kind, behoudens uitzonderlijke gevallen (bijv. medische onmogelijkheid);
- tenminste één van de wensouders én de draagmoeder wonen in Nederland; zij hebben de Nederlandse nationaliteit, of hebben, overeenkomstig het advies van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken,19 op andere grond recht op permanent verblijf in Nederland;
- er komt een (on)kostenvergoeding. De uitwerking hiervan wordt op korte termijn nader onderzocht, waarbij het uitgangspunt is dat van kinderkoop geen sprake mag zijn en geldelijk gewin niet de drijfveer mag zijn voor de draagmoeder;
- evidente vormen van kinderkoop worden strafbaar gesteld, ook als een Nederlander zich hieraan in het buitenland schuldig maakt;
- de wensouders (en niet de draagmoeder) komen vanaf de geboorte als ouders op de geboorteakte te staan;
- de draagmoeder kan tot het tijdstip van de geboorte en gedurende een korte periode daarna de rechter verzoeken om ontbinding van de overeenkomst en doorhaling van de erkenningsakte(n) van de wensouders;
- buitenlands draagmoederschap dat overeenkomt met de belangrijkste uitgangspunten van de Nederlandse regeling blijft toegankelijk. Voor wensouders in Nederland die kiezen voor een draagmoeder in het buitenland en voor uitvoeringsinstanties zal zo veel mogelijk duidelijk moeten zijn welke buitenlandse wegen tot ouderschap in Nederland niet worden geaccepteerd en zo mogelijk in welke gevallen buitenlandse wegen hiervoor wel in aanmerking komen. Er zal daartoe een regeling worden getroffen voor de erkenning van ouderschap na buitenlands draagmoederschap, gebaseerd op de groeiende internationale jurisprudentie op dit terrein.

¹ Kamerstukken II 2018/19, 33 835, nr. 45.

Met opmerkingen	5.1.2e	Opm 1
Met opmerkingen	5.1.2e	Negatieve framing. Een zorgvuldige procedure als drempels benoemen. Suggestie: Positief framen. Intentie is dat nieuwe regeling voordelen biedt, waardoor wensouders voor nieuwe route zullen kiezen.

Daarnaast wordt het recht op informatie over de ontstaansgeschiedenis versterkt middels:

- een positieve wettelijke verplichting voor het geven van voorlichting aan het kind over de ontstaansgeschiedenis door gezagsdragers;
- één herkenbaar centraal punt waar kinderen en andere betrokkenen die op zoek zijn naar afstammingsinformatie terecht kunnen voor toegang tot beschikbare gegevens.

3. Voorlichting en counseling

De kabinetsbrief stelt onder meer als voorwaarden voor draagmoederschap:

- vrije instemming van de draagmoeder, en
- de wensouders en de draagmoeder hebben zich laten voorlichten en adviseren, [...] en er zijn geen contra-indicaties voor de overdracht van het ouderschap;

De voorlichting als waarborg voor de vrije instemming van de draagmoeder wordt als volgt ingevuld:

De voorlichting bestaat, net als nu gebruikelijk is bij draagmoederschap met medische begeleiding, uit algemene voorlichting en counseling. De algemene voorlichting ziet op het geven van informatie over het traject en de daarbij behorende voorwaarden en risico's die een rol spelen.

Counseling ziet op medische, psychosociale en juridische aspecten van het traject. Voor juridische counseling kan doorverwezen worden naar gespecialiseerde advocaten. Medische en psychologische counseling dient plaats te vinden door BIG-geregistreerde psychologen op grond van de geldende beroepsstandaarden. Contra indicaties die uit de voorlichting en counseling naar voren komen, zullen worden voorgelegd aan de rechter, die daarmee bij zijn beslissing rekening kan houden. Onderdeel van de counseling is ook een strafrechtelijke achtergrondcheck bij draagmoeder (en eventuele partner) en wensouders.

Implicaties:

- De voorgestelde voorlichting en counseling sluit grotendeels aan bij de huidige counseling die het Modelreglement Embryowet en de NVOG richtlijn verplicht aan medische instanties die (hoogtechnologisch)draagmoederschap aanbieden.
- De voorlichting en counseling gaat ook gelden bij laagtechnologisch draagmoederschap.
- De voorlichting en de counseling behelst geen standaard screening door de Raad voor de Kinderbescherming naar de geschiktheid van de wensouders (zoals bijvoorbeeld wel het geval bij adoptie).² De rechter kan, zoals in alle zaken met betrekking tot kinderen, de Raad voor de Kinderbescherming wel vragen om nader onderzoek te verrichten.

4. Bemiddeling en draagmoederschapsbank

Commerciële bemiddeling bij draagmoederschap is nu verboden in Nederland, dit zal niet veranderen. Nu er een regeling voor draagmoederschap wordt getroffen, ligt het wel voor de hand dat de mogelijkheden voor wensouders en draagmoeders om elkaar te vinden, worden verruimd. Openbaarmaking van de wens zelf draagmoeder te worden of een draagmoeder te vinden is dan niet langer verboden. Voor beroepsmatig niet-commerciële bemiddeling kan ontheffing worden verleend aan een door de Minister voor rechtsbescherming aangewezen rechtspersonen.

Het streven is dat wensouders die door middel van draagmoederschap een kind willen krijgen en vrouwen die als draagmoeder voor een ander zwanger willen worden en een kind willen krijgen, bij één of enkele centrale punten terecht kunnen, een draagmoederschapsbank.

De draagmoeder en de wensouder(s) kunnen zo nodig gekoppeld worden aan elkaar, en ook voorlichting en counseling kan daar centraal plaatsvinden. Voordeel van voorlichting en counseling op één of een beperkt aantal plekken is dat expertise opgebouwd kan worden bij professionals en hiermee de kwaliteit van de inhoud en vorm van de voorlichting en counseling beter gewaarborgd kan worden. Ook waarborgt een draagmoederschapsbank de onafhankelijkheid en onpartijdigheid (ten opzichte van bijvoorbeeld een medische kliniek). Daarnaast wordt voorkomen dat een wildgroei ontstaat van bemiddelaars. Door het verlenen van een vergunning kunnen in lagere

Met opmerkingen 5.1.2e Opm 2

Met opmerkingen 5.1.2e Vraag: Wordt hier bedoeld dat psychologen de bevoegdheid krijgen om crimineel verleden te checken? Of wordt andere uitvoerder bedoeld?

Met opmerkingen 5.1.2e Opm 3

² Dit is ook geen eis op basis van het Modelreglement Embryowet bij hoogtechnologisch draagmoederschap.

regelgeving eisen worden gesteld aan de draagmoederschapsbank en minimumeisen aan de inhoud van bijvoorbeeld de voorlichting en counseling en waarbij wensouders en draagmoeders elkaar kunnen vinden en waarbij ook de counseling en voorlichting professioneel kan worden verzorgd.

Implicaties:

- De draagmoederschapsbank voert zijn werkzaamheden uit zonder winstoogmerk.
- Hiermee wordt ook tegemoet gekomen aan de in de praktijk bestaande wens om te komen tot een draagmoederbank.

5. Toetsingskader rechter

Na de verplichte voorlichting en counseling kunnen de draagmoeder en de wensouders gezamenlijk een verzoekschrift indienen bij de rechtbank met behulp van een advocaat met het verzoek om toekenning van het ouderschap na draagmoederschap. De rechtbank toetst zowel aan het belang van het kind dat wordt geboren uit draagmoederschap als de vrije instemming van de draagmoeder.

Zo toetst de rechter aan de voorwaarden of:

- er een door alle betrokkenen ondertekende draagmoederschapsovereenkomst is overgelegd dat bepaalde in de wet vastgelegde informatie bevat;
- uit de draagmoederschapsovereenkomst blijkt dat tenminste een van de wensouders de genetische ouder van het kind zal zijn, tenzij hiervoor medische of anderszins zwaarwegende redenen aannemelijk zijn gemaakt;
- uit de draagmoederschapsovereenkomst of anderszins blijkt dat de draagmoeder niet meer dan een onkostenvergoeding voor daadwerkelijk gemaakte kosten zal worden uitgekeerd;³
- niet blijkt van een afhankelijkheidsrelatie die de vrije instemming van de draagmoeder negatief kan beïnvloeden;
- de vrijwillige instemming van alle betrokkenen uit het verzoek blijkt;
- de draagmoeder en de wensouders door een door de minister aangewezen rechtspersoon zijn voorgelicht over zowel de juridische, medische als de psychologische aspecten van draagmoederschap;
- de draagmoeder ter zitting verklaart nog niet zwanger te zijn van het kind;
- er contra indicaties vanuit de voorlichting en counseling (inclusief strafrechtelijk verleden) naar voren komen;
- het draagmoederschap anderszins niet in het belang van het kind moet worden geacht.

Daarnaast controleert de rechter of aan de overige voorwaarden is gedaan. Het gaat hierbij onder andere om de voorwaarde dat de draagmoeder en tenminste één van de wensouders de gewone verblijfplaats hebben in Nederland en de draagmoeder en tenminste één de wensouders de Nederlandse nationaliteit hebben dan wel rechtmatig verblijf in Nederland hebben.

Implicaties

- De rechter hanteert geen leeftijdsgrenzen voor de wensouders en de draagmoeder. Er zijn enkel medische leeftijdsgrenzen voor het ondergaan van de medische behandeling.⁴ Bij extreme gevallen kan de rechter oordelen dat het draagmoederschap niet in het belang is van het kind.

³ De precieze invulling van de (on)kostenvergoeding zal pas later zal worden ingevuld aangezien hiernaar nog onderzoek wordt gedaan.

⁴ Op basis van het Modelreglement Embryowet. Die ligt voor de draagmoeder bijvoorbeeld op 50 jaar. Het VUMC hanteert een striktere grens van 45 jaar. Voor hoogtechnologisch draagmoederschap zullen deze medische leeftijdsgrenzen gehanteerd blijven.

Met opmerkingen 5.1.2e Opm 4

Met opmerkingen 5.1.2e ; Vraag: Waarom gekozen voor ruimere omschrijving dan in kabinetsreactie? RvdK zeer terughoudend tov 0 % genetisch. Suggestie: vasthouden aan tekst kabinetsreactie.

Met opmerkingen 5.1.2e Vraag: wordt hier de draagmoederbank bedoeld?

Met opmerkingen 5.1.2e Passage 'rechter kan advies RvdK vragen' hier plaatsen ipv bij counseling (zie opm 3).

6. Beslissing rechter en (rechts)gevolgen

Indien de rechter besluit de toekenning van ouderschap na draagmoederschap toe te wijzen aan de wensouders, stuurt de rechter de beschikking naar het afstammingsregister en naar de gemeente waar de draagmoeder woont. De beschikking werkt voor twee jaar.

De kabinetsbrief meldt:

- De wensouders komen na de geboorteaangifte direct op de geboorteakte te staan als de ouders van het kind.

(Rechts)gevolgen:

- De draagmoeder staat wel op de geboorteakte vermeldt als vrouw uit wie het kind is geboren (als latere vermelding op het vervolgblad), maar niet als ouder.
- De wensouders oefenen – net als bij adoptie het geval is – vanaf de geboorte het (gezamenlijk) gezag uit over het kind, ook als zij niet met elkaar zijn gehuwd of door een geregistreerd partnerschap zijn verbonden.
- Het kind krijgt de achternaam van de wensouder waarvan de wensouders hebben verklaard dat het kind deze zal dragen.

Implicaties:

- Na de geboorte ontstaat het ouderschap zonder tweede rechterlijke toets (conform Kamerbrief).

Met opmerkingen 5.1.2e : Verwarrend. Niet alle adopties leveren vanaf de geboorte gez gezag op.

Met opmerkingen 5.1.2e : Opm 5

7. Herroepen toekenning door rechter

Gedurende het traject kunnen er bedenkingen ontstaan bij een van de partijen dan wel kan een van de partijen of kunnen beide partijen onder de beslissing van de rechter uit willen. De uitgebreide voorlichting en counseling is ervoor bedoeld dat alle partijen 'informed consent' kunnen geven voor het traject en beoogt om problemen te ondervangen. Echter, onverwachte omstandigheden zijn niet helemaal te voorkomen. Er is dan altijd een gang naar de rechter nodig.

Indien er nog geen conceptie heeft plaatsgevonden

Indien de draagmoeder nog niet zwanger is, herroept de rechter de beschikking op verzoek van de draagmoeder of de wensouder(s).

Vanaf moment zwangerschap tot 6 weken na de geboorte

Als de draagmoeder zwanger is, of binnen zes weken na de geboorte, kan zij de rechter verzoeken de beschikking te herroepen indien zij door bedreiging, dwaling of bedrog tot draagmoederschap is bewogen of als de omstandigheden zijn gewijzigd dat zij een herroeping rechtvaardigt, bijvoorbeeld doordat zij zich heeft bedacht. -In dat geval moet de rechtbank oordelen wat hij het meest in het belang van het kind acht, waarbij onder meer het al dan niet bestaan van een genetische band met de draagmoeder een rol kan spelen.

Als de draagmoeder zwanger is, of binnen zes weken na de geboorte, kunnen de wensouder(s) verzoeken om herroeping van de beschikking indien hun verzoek door bedreiging, dwaling of bedrog tot stand is gekomen of indien de draagmoeder hen heeft bedrogen met betrekking tot de wijze waarop de zwangerschap tot stand is gekomen.

Implicaties

- De termijn voor de draagmoeder en de wensouders om zich na de zwangerschap tot de rechter te wenden is kort. Dit draagt bij aan de rechtszekerheid omtrent afstamming, naam en nationaliteit van het kind. Bovendien zal het recht doen aan de intentie van alle partijen bij draagmoederschap.

Met opmerkingen 5.1.2e : Opm 6

8. Erkenning internationaal draagmoederschap

Buitenlands draagmoederschap dat overeenkomt met de belangrijkste uitgangspunten van de Nederlandse regeling blijft toegankelijk. Duidelijk wordt gemaakt wanneer een buitenlandse geboorteakte na draagmoederschap in ieder geval niet eenvoudig zal worden geaccepteerd in Nederland.

De eenvoudige acceptatie bestaat eruit dat een ambtenaar van de burgerlijke stand ouderschap na draagmoederschap zelf kan erkennen, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Zo niet, dan zal altijd langs de rechter moeten worden gegaan.

Eenvoudige acceptatie is aan de orde als:

- Er een rechterlijke beslissing ten grondslag ligt aan de buitenlandse geboorteakte van een kind geboren uit draagmoederschap;
- De gegevens over de afstamming voor het kind achterhaalbaar zijn of binnen een redelijke termijn achterhaalbaar zullen worden, *en*
- *vaststaat dat het kind genetisch verwant is aan ten minste een van de wensouders;*
- *eenvoudige acceptatie de eis dat de draagmoeder de mogelijkheid heeft gehad om terug te komen op haar beslissing indien de wensouders vanaf de geboorte de ouders zijn van het kind dat uit draagmoederschap wordt geboren.*⁵

Implicaties:

- Wordt draagmoederschap niet eenvoudig geaccepteerd, dan moet deze altijd eerst aan een rechter worden voorgelegd, voordat inschrijving in de Nederlandse registers plaats kan vinden, of de afstamming anderszins kan worden erkend.

Met opmerkingen 5.1.2e Verwarrend door dubbele betekenis van erkennen. Suggestie: zelf kan accepteren/ inschrijven in gemeentelijke registers oid?

Met opmerkingen 5.1.2e Opmerking 7

Met opmerkingen 5.1.2e Vraag: wordt hier bedoeld dat ambtenaar van gemeente een check doet op juistheid van gegevens en op achterhaalbaarheid en betrouwbaarheid? Expertise opbouw bij iedere gemeente lijkt onhaalbaar. Idee om één gemeente (nl. die met expertisecentrum) deze taak toe te delen?

⁵ Deze twee laatste eisen zijn niet eerder in de kabinetsreactie opgenomen.

Pagina's zijn geweigerd 5.1.2i, 5.2

1 - 32

5.1.2i

5.2

Outline powerpointpresentatie 'het belang van het kind' bij interlandelijke adoptie

Juridisch

IVRK en HAV: Het belang van het kind wordt alleen met interlandelijke adoptie gediend als dit het ontwikkelingsperspectief van kinderen daadwerkelijk dient en als minder ingrijpende alternatieven om kinderen te beschermen in het herkomstland zijn onderzocht en uitgesloten.

Maar:

Een ieder is het erover eens dat het belang van het kind centraal dient te staan, maar dat dit belang vanuit verschillende perspectieven wordt benaderd en gewogen. Onmogelijk om op basis van al die verschillende perspectieven tot consensus te komen over hoe het beste te handelen in het belang van het kind.

a. Historisch

- Het aantal adopties loopt sterk terug; in 1980 1600 kinderen, in 2019 145 kinderen, in 2020 slechts 75.
- In landen van herkomst zijn meer opvangmogelijkheden beschikbaar en de opvatting dat kansarme kinderen moeten worden gered en dat we met adoptie altijd 'goeddoen' is geen gemeengoed meer.

b. Wetenschappelijk

- Grootste deel van de geadopteerden is te spreken over de kansen die adoptie hen heeft geboden – maar veel geadopteerden kampen met problemen en uitdagingen in relatie tot hun adoptie.
- Een van de alternatieven voor adoptie is om kinderen in kindertehuizen te laten verblijven. Onderzoek toont aan dat (langdurig) verblijf in kindertehuizen schadelijk kan zijn voor kinderen – maar adoptie creëert aanbod van kinderen in kindertehuizen.
- Het ondermijnt de volgens IVRK beste oplossing, nl. opvang in een gezin in de eigen cultuur en het eigen land.
- Het belemmert opbouw en uitbouw van het jeugdbeschermingssysteem in het land van herkomst.

RSJ in 2016 fundamenteel onderzoek gedaan. Conclusie: interlandelijke adoptie is niet het beste middel om kinderen te beschermen.

c. Maatschappelijk

Welke verantwoordelijkheid voelt Nederland om iets te betekenen voor kinderen uit anderen landen?

- Stoppen: een aantal kinderen per jaar (rond de 100) niet in een gezin kan opgroeien, waar dat met adoptie wel kan.
- Doorgaan: misstanden rondom interlandelijke adoptie kunnen blijven bestaan vanwege de financiële prikkels en andere kwetsbaarheden die inherent in het systeem zitten. Nederland werkt daaraan dan - alle goede bedoelingen ten spijt - indirect toch mee.

NB aan de hand van een concreet voorbeeld uit het matchingoverleg kunnen we micro en macro toelichten en laten zien hoe het belang van het kind gewogen wordt.

Met opmerkingen 5.1.2a Wel significant minder tevreden met jeugd dan niet-geadopteerden, minder goede relaties. Vergeleken is met niet-geadopteerde Nederlandse kinderen. We weten niet hoe het zou zijn als er geen adoptie was, maar goede kinderbescherming en pleegzorg in land van herkomst.

Herijking ouderschap

Standpunten RvdK

Versie 23 maart 2017

CONCEPT

Afstamming

Een Register ontstaansgeschiedenis (ROG) dient een gezonde identiteitsontwikkeling van kinderen.

Toelichting

- Weten wie je bent, waar je vandaan komt, wie je ouders zijn is noodzakelijk voor een kind voor zijn identiteitsontwikkeling. Een kind heeft hier ook recht op (IVRK). De RvdK dient en zal dit recht altijd beschermen.
- De RvdK heeft ervaring met verzoeken van mensen om afstammingsgegevens, o.a. van volwassenen die zelfs tot op hoge leeftijd bezig zijn met het achterhalen van hun ontstaansgeschiedenis. De RvdK kent dus het belang van zorgvuldige opslag en beschikbaarheid van afstammingsgegevens. Een ROG levert hier een zeer wezenlijke bijdrage aan.
- De RvdK is voorstander van de verbreding van het begrip (van afstamming naar ontstaansgeschiedenis) zodat in het geval gebruik gemaakt wordt van een gedoneerde geslachtsceel of embryo en eventueel de hulp van een draagmoeder dit inzichtelijk en ook te achterhalen is voor het kind.
- Een kind heeft recht op informatie over zijn ontstaansgeschiedenis, dit brengt een plicht mee voor ouders om een kind zo vroeg mogelijk te informeren over zijn ontstaansgeschiedenis.

Vragen:

- Hoe weten kinderen/jongvolwassenen dat hun gegevens bij het ROG liggen?
- Wie houdt toezicht op de juistheid en de volledigheid van dit register?
- Kunnen meer gegevens worden ondergebracht bij het ROG dan de commissie nu voorstelt (bv gegevens over Vondelingen/onomiëm afgestane kinderen)?

Meerouderschap en meeroudergezag

Hoe meer mensen, hoe meer wensen.

Toelichting

- Het is voor een kind heel belangrijk te weten bij wie het nu hoort en van wie het afstamt. Daarnaast is het voor de volwassenen prettig dat zij bevestigd worden in hun rol in het leven van het kind wanneer zij zich ouder mogen noemen. Voor de buitenwereld wordt op die manier helder gemaakt dat kind en volwassene iets voor elkaar betekenen. Het mogelijk maken van meerouderschap komt daarmee tegemoet aan de maatschappelijke werkelijkheid van gezinnen.
- Meerouderschap wil echter niet zeggen dat deze volwassenen ook allemaal belast moeten worden met het gezag. Meeroudergezag betekent ook kans op meer conflicten. Conflicten zijn niet in het belang van het kind. Het maken van afspraken voor de geboorte biedt geen garantie dat deze ook worden nagekomen. In de praktijk ziet de RvdK hoezeer kinderen al klem kunnen komen te zitten tussen twee ouders. Het juridisch vastleggen van afspraken kan

Met opmerkingen 5.1.2e Ik zou deze heel goed punten vastten onder een bullit 'aandachtpunten bij implementatie'

Met opmerkingen 5.1.2e Dit moet er denk ik uit. Dit hebben we nl ook niet bij de andere onderwerpen!

mogelijk leiden tot meer juridische procedures bij gewijzigde omstandigheden zoals echtscheiding. In het geval er meer dan 2 gezagsdragers zijn, kan het aanbrengen van een rangorde voorkomen dat alle ouders het recht op een kind opeisen als er conflicten zijn.

- Dat benoemen van ouderschap brengt naar de mening van de RvdK ook een verplichting mee en dat is dat de opvoeders ook hun best moeten doen om het kind de mogelijkheid te bieden om waar mogelijk contact te kunnen houden met voor het kind belangrijke personen.

Kernen van goed ouderschap

Fysieke en emotionele veiligheid uitgangspunt bij het beschermen van kinderen.

Toelichting:

Het werk van de RvdK richt zich voor het grootste deel op het beoordelen van de vraag of een gezin en de omgeving voldoende veiligheid bieden voor een kind om op te kunnen groeien en zich optimaal te ontwikkelen. We vinden het essentieel dit uitgangspunt van fysieke en emotionele veiligheid toe te voegen in kernen van goed ouderschap.

Draagmoederschap

Kinderen zijn geen product en geen koopwaar.

Toelichting:

- De RvdK ziet in de praktijk wensouders regels en wetten overtreden om hun eigen behoefte te bevredigen. Kinderen zijn geen product en geen koopwaar. Het creëren van een (inter)nationale wettelijke regeling voor draagmoederschap dwingt draagmoeders en wensouders van te voren goed na te denken over de consequenties van deze vorm van ouderschap en dwingt hen afspraken hierover te maken. Daarmee verkleint de kans op kinderkoop, dat wensouders naar het buitenland gaan om daar gebruik te maken van een draagmoeder en er uitbuiting kan plaatsvinden.
- Het is wenselijk om een ethische discussie te voeren over de vraag waarmee het belang van een kind is gediend bij draagmoederschap. Uitgangspunten zoals dat een kind recht heeft op (indien mogelijk) op te groeien bij zijn eigen ouders en dat een kind recht heeft om te weten waar het vandaan komt zijn daarbij richtinggevend. Als genetisch materiaal niet of maar gedeeltelijk te achterhalen is, wordt niet voldaan aan het laatste uitgangspunt. Een onkostenvergoeding laat mogelijk ruimte voor winstbejag. Het is niet in het belang van kinderen dat zij hun leven lang het idee met zich meedragen dat zij gekocht zijn.

Hoorrecht

Elk kind zien & horen.

Toelichting:

Het is vaste werkwijze bij de RvdK om kinderen te zien en te spreken. Dit geldt ook voor jonge kinderen. De RvdK heeft hier veel ervaring mee. Vanuit deze ervaring kan gezegd worden dat het stellen van leeftijdsgrenzen niet nodig is. Er dient per kind goed gekeken te worden naar de voorwaarden waaronder en de context waarin een kind wordt en kan worden gehoord. Ook dient rekening te worden gehouden met de loyaliteit van kinderen naar hun ouders/verzorgers. Dit betekent dat kinderen niet in de situatie gebracht dienen te worden om beslissingen te nemen over hun positie ten opzichte van hun ouders. Dergelijke beslissingen dienen volwassenen te nemen. Hiermee 'ontschuldig' je het kind.

Met opmerkingen 5.1.2e : Dit voelt wat vaag. Voor kind belangrijke personen. Bedoelen we waar kind biologisch van afstamt?

Met opmerkingen 5.1.2e : Deze moet denk ik als eerste.

Bouwstenen Spreektekst voor Rondetafeloverleg Interlandelijke adoptie 24 mei 2017

Spreektijd: Max 5-7 minuten.

Algemeen

- Ik dank u voor de uitnodiging voor deelname aan dit overleg
- Vanuit de taak die de overheid, en daarmee de RvdK heeft om de belangen van kinderen te beschermen, vind ik het van groot belang om het gesprek te voeren of met de huidige werkwijze/inrichting deze belangen optimaal beschermd zijn/worden.
- Of Interlandelijke Adoptie moet blijven zoals het nu is, anders moet worden georganiseerd of zelfs moet stoppen is ter besluitvorming aan de politiek.
- Niettemin is het uitgangspunt van de Minister (zie brief van 31 jan aan de tweede kamer) dat interlandelijke adoptie moet blijven voor kinderen voor wie geen alternatief beschikbaar is en de procedure daarvoor zo zorgvuldig mogelijk in te richten.
- Als het gaat om zorgvuldigheid is het subsidiariteitsbeginsel uitermate belangrijk. De RvdK onderschrijft dit beginsel volledig. Het is in belang van en voor kinderen dat dit beginsel wordt nageleefd en dat toezicht wordt gehouden op de invulling en naleving daarvan.
- De RvdK heeft in het verleden meerdere malen expertise geleverd om de ontwikkeling van kindbeschermingstelsel in het buitenland mogelijk te maken (bv Thailand en Kosovo).

Taak RvdK.

- Het advies van de RSJ en het daaraan voorafgaande AEF rapport stellen de positie en de taak van de RvdK in de keten niet ter discussie. De RvdK zal deze taak (uiteraard) dan ook blijven uitvoeren.
- De taak die de RvdK heeft bij interlandelijke adoptie is een wettelijke taak die is neergelegd in de Wobka (wet opnemng buitenlandse kinderen ter adoptie).
- De RvdK onderzoekt in opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie (Centrale autoriteit), de geschiktheid van de aspirant adoptiefouder(s) om een (buitenlands) kind te verzorgen en op te voeden.
- Dit resulteert in een onderbouwd advies aan de minister/staatssecretaris over het al dan niet afgeven van een beginseltoestemming (BT) om te mogen adopteren.
- In het gezinsonderzoek wordt vastgesteld welke beschermende factoren en welke risicofactoren voor een adoptiekind (al of niet met een speciale zorgbehoefte (special need) in het gezin aanwezig zijn en hoe deze zich onderling verhouden.
- Centraal hierbij staat het belang van het op te nemen, weliswaar op dat moment nog onbekende, kind en NIET het belang van (de kinderwens van) aspirant adoptieouders.
- De meerwaarde van de RvdK in de keten is dat de RvdK vanuit een onafhankelijke positie het belang van een nog fictief kind behartigt.
- De kinderwens van aspirant adoptieouders is een intrinsieke en diepe wens. Het objectief en realistisch in beeld brengen van de wensen en grenzen van ouders is noodzakelijk, zodat een optimale matching gemaakt kan worden.
- Naast het gezinsonderzoek vooraf aan de mogelijke plaatsing van een adoptiekind, wordt de RvdK ook gevraagd aanvullend onderzoek te doen wanneer er voor ouders een kind of kinderen in beeld is/zijn om te bezien of ouders hier geschikt voor zijn.

Praktijkervaringen en verbeterpunten

- Het aantal ouders dat graag een kind wil adopteren sluit niet aan bij het aantal jaarlijks ter adoptie aangeboden kinderen. Hierdoor is de wachttijd voor ouders lang. Dit heeft een aantal gevolgen. De RvdK signaleert dat :
  - Ouders illegale wegen gaan om te proberen hun kinderwens te vervullen. De RvdK krijgt gemiddeld zo'n 10 keer per jaar te maken met zaken waarin er sprake is van een vermoeden van illegale opnemings.
  - De beginseltoestemming een geldigheidsduur van 4 jaar heeft met mogelijkheid van verlenging van 4 jaar. In deze periode kan veel gebeuren en veranderen in het leven van ouders. Op het moment dat er een kind gematched gaat worden bestaat het risico dat de wensen en grenzen van ouders niet meer dezelfde zijn als die in het gezinsrapport staan opgenomen. Gezien de druk van de kinderwens zullen ouders niet snel geneigd zijn aan te geven dat hun wensen en grenzen zijn veranderd hetgeen het risico op een mismatch met zich meebrengt.
  - er worden steeds hogere eisen aan adoptiefouders gesteld door de komst van kinderen met steeds ernstigere vormen van special need. Dit vraagt veel extra's van adoptiefouders. De screening van ouders hiervoor is een aandachtspunt binnen de RvdK.
- De RvdK vindt het wenselijk dat op korte termijn de Wobka opnieuw wordt bezien en wordt aangepast om tegemoet te komen aan een aantal knelpunten.
- De RvdK heeft zich ook intern (2016) beziggehouden met de vraag hoe het gezinsonderzoek verbeterd zou kunnen worden met het oog op een betere matching tussen kind en aspirant adoptieouders. De bevindingen komen erop neer dat het gezinsonderzoek en de vervolprocedure (matching) geoptimaliseerd kan worden als aspirant adoptieouders beter voorbereid zouden starten met het gezinsonderzoek. Dit kan bereikt worden door ouders voorafgaand aan het gezinsonderzoek aan te zetten tot het gericht uitzoeken wat hun wensen en grenzen zijn middels het maken van een portfolio. Het gaat momenteel nog om een voorstel. Nadere uitwerking en doorberekening dienen nog plaats te vinden.
- Tot slot wil ik benoemen dat een goede match tussen kind en aspirant adoptieouders niet kan voorkomen dat zich mogelijk op een later moment toch problemen met een adoptiekind kunnen gaan voordoen.
- Bijlagen:
  1. Cijfers
  2. Q&A's
  3. Spreektekst Centrale autoriteit
  4. Dia Procesplaat adoptieproces (van centrale autoriteit)